

**ORTAÖĞRETİMDE (1-3. SINIFLAR) NOKTALAMA
İŞARETLERİNİN KULLANIMINDA BİLGİ-BECERİ
ORANLARININ TESPİTİ
YÜKSEK LİSANS TEZİ
Emin Emre GÜNERİ**

**Danışman
Prof. Dr. Gürer GÜLSEVİN
AFYON 2004**

**ORTAÖĞRETİMDE (1-3. SINIFLAR) NOKTALAMA İŞARETLERİNİN
KULLANIMINDA BİLGİ-BECERİ ORANLARININ TESPİTİ**

Emin Emre GÜNERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

Danışman

Prof. Dr. Gürer GÜLSEVİN

Afyon

Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Temmuz 2004

YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZETİ

ORTAÖĞRETİMDE (1-3. SINIFLAR) NOKTALAMA İŞARETLERİNİN KULLANIMINDA BİLGİ-BECERİ ORANLARININ TESPİTİ

EMİN EMRE GÜNERİ

Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı

Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

Temmuz 2004

Danışman

Prof. Dr. Gürer Gülsevin

Bu çalışma ortaöğretim okulları (1-3. sınıflarda) noktalama işaretlerinin kullanımında bilgi-beceri oranlarını tespit etmek amacıyla yapıldı. Çalışmada beş okul seçilip sekiz noktalama işareti incelendi. Çalışma toplam 300 öğrenci üzerinde yapıldı.

İşaretlerin bilgi-beceri oranlarını ölçmek için belirlenen öğrencilere geliştirilen bilgi-beceri ölçme kriterleri uygulandı. Yapılan çalışma sonunda elde edilen veriler değerlendirildi, bu sınıflardaki öğrencilerin noktalama işaretlerinin kullanımındaki bilgi-beceri oranları çıkarıldı ve sonuçlar tablolara işlendi.

Sonuçta ise işaretlerin kullanımıyla ilgili değerlendirmeler yapılmıştır.

ABSTRACT

The thesis has been done for the purpose of defining the knowledge and competence rate of using the punctuation marks in high school (1.-3. years). In this study five schools have been selected. Eight punctuation marks have been examined. And this has been applied to 300 students.

The criteria that we have formed has been applied to students. At the end the knowledge and competence rate of the students has been determined and written on the tables.

In the conclusion part evaluations have been made.

TEZ JÜRİSİ VE ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜ ONAYI

İmza

Tez Danışmanı :

Jüri Üyeleri :

.....

Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencilerinden Emin Emre GÜNERİ'nin "ORTAÖĞRETİMDE (1-3. SINIFLARDA) NOKTALAMA İŞARETLERİNİN KULLANIMINDA BİLGİ-BECERİ ORANLARININ TESPİTİ" başlıklı tezi/...../2004 tarihinde yukarıdaki jüri tarafından Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca Türkçe Eğitimi Anabilim Dalında değerlendirilerek kabul edilmiştir.

Doç Dr. M. Ali ÖZDEMİR

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Genel anlamıyla dil, bir iletişim aracıdır. İlköğretimden itibaren okullarımızda verilen Türkçe eğitimi, öğrencilerin Türkçeyi tam ve doğru olarak kullanabilmelerine yöneliktir. Bilindiği gibi konuşma, yazma, okuma ve dinleme dört temel dil becerisidir ve öğrencilere dil becerilerinin davranış olarak kazandırılabilmesi, Türkçe eğitiminde esastır. İşte bu dört temel dil becerisinden biri olan “yazma” da insanların birbirleriyle iletişim kurabilmelerinde çok önemli bir araçtır.

Yazma becerisi kazanabilmek için noktalama işaretlerini tam ve doğru olarak kullanmak gerekmektedir. “Ortaöğretimde (1-3. sınıflar) Noktalama İşaretlerinin Kullanımında Bilgi-Beceri Oranlarının Tespiti” adlı çalışmamızda ortaöğretim öğrencilerinin, noktalama işaretlerindeki bilgi-beceri oranlarını ölçmeye çalıştık.

Çalışma sırasında okullarda yardımcı olan öğretmen arkadaşlarıma, görüş ve katkılarından dolayı üniversitedeki bölüm hocalarıma, tezin oluşturulmasını ve yürütülmesini yönlendiren değerli hocam ve aynı zamanda tez danışmanım Prof. Dr. Gürer GÜLSEVİN’e teşekkür ederim.

Emin Emre Güneri

ÖZGEÇMİŞ

Emin Emre GÜNERİ

Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı

Yüksek Lisans

Eğitim

Lisans: 2001 Afyon Kocatepe Üniversitesi, Uşak Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği Bölümü

Lise: 1995 Kastamonu Abdurrahmanpaşa Lisesi, Genel Kültür Bölümü

İş/İstihdam

2001- Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni, Hocalar / Afyon

Kişisel Bilgiler

Doğum Yeri ve Yılı : Kütahya, 21 Ağustos 1978

Cinsiyet : Erkek

Yabancı Dil : İngilizce

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	iii
TEZ JÜRİSİ VE ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜ ONAYI.....	iv
ÖNSÖZ.....	v
ÖZGEÇMİŞ.....	vi
GİRİŞ.....	2

BİRİNCİ BÖLÜM

TEBLİĞLER DERGİSİ DERS KİTAPLARI VE İMLÂ KILVUZUNDA NOKTALAMA İŞARETLERİ

I. TEBLİĞLER DERGİSİNİN NOKTALAMA İŞARETLERİ İLE İLGİLİ BÖLÜMLERİ.....	6
II. DERS KİTAPLARINDA NOKTALAMA İŞARETLERİ İLE İLGİLİ BÖLÜMLER.....	9
III. İMLÂ KILAVUZU'NDA NOKTALAMA İŞARETLERİ.....	25

İKİNCİ BÖLÜM

İŞARETLERİN BİLGİ-BECERİ ORANLARININ İNCELENMESİ

1. “NOKTALAMA İŞARETLERİNE GÖRE” BİLGİ-BECERİ DÜZEYLERİNİN DURUMU.....	29
A) NOKTA İŞARETİ.....	29
B) VİRGÜL İŞARETİ.....	32
C) NOKTALI VİRGÜL İŞARETİ.....	34
Ç) İKİ NOKTA İŞARETİ.....	36
D) ÜÇ NOKTA İŞARETİ.....	38
E) SORU İŞARETİ.....	40
F) ÜNLEM İŞARETİ.....	43
G) TIRNAK İŞARETİ.....	46
II. “SINIFLARA GÖRE” BİLGİ-BECERİ DÜZEYLERİNİN DURUMU.....	48

A) 9. SINIFLARIN BİLGİ-BECERİ ORANLARI.....	48
B) 10. SINIFLARIN BİLGİ-BECERİ ORANLARI.....	50
C) 11. SINIFLARIN BİLGİ-BECERİ ORANLARI.....	53

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

NOKTALAMA İŞARETLERİ VE BİLGİ-BECERİ DEĞERLENDİRMESİ

1. İŞARETLERİN BİLGİ-BECERİ ORTALAMA ORANLARI.....	57
II. İŞARETLERİN ORTALAMA BİLGİ ORANLARI.....	59
III. İŞARETLERİN ORTALAMA BECERİ ORANLARI.....	61
IV. SINIFLARIN BİLGİ-BECERİ ORTALAMALARI	63
SONUÇ.....	65
KAYNAKÇA.....	67
EKLER.....	68

GİRİŞ

GİRİŞ

Noktalama işaretleri, yazının vazgeçilmez unsurlarıdır; ancak öğrencilerin, noktalama işaretleri eğitimini ilköğretimden itibaren almaya başlamalarına rağmen bu işaretleri doğru olarak kullanamadıkları gözlenmektedir. Öğrenciler, noktalama işaretlerinin nerelerde kullanılacağını bildikleri hâlde bunu yazılı anlatımda beceri düzeyinde başaramamaktadırlar.

Noktalama işaretleri ilköğretimden itibaren öğretiliyor olmasına rağmen, üniversite düzeyindeki öğrencilerin dahi bu işaretleri doğru olarak uygulamada sıkıntı yaşadıkları görülmektedir.

Noktalama işaretlerinde, “bilgi” düzeyi ile “beceri” düzeyi arasındaki belirgin fark dikkat çekmektedir. Bu çalışmamızda ortaöğretimdeki (1-3. sınıflar) öğrencilerin bilgi-beceri düzeylerinin tespitini yapmaya çalıştık. Hangi işaretin hangi sınıfta daha iyi bilindiğini ve kullanıldığını ölçme yoluna gittik. Ortaöğretim öğrencilerine yönelik olarak yaptığımız bu çalışmamızda Muharrem METE’nin daha önce yapmış olduğu “İlköğretim 4-8. Sınıflarda Noktalama İşaretlerinin Kullanımında Bilgi-Beceri Oranlarının Tespiti” adlı yüksek lisans tezindeki verilerle, elde ettiğimiz verileri de karşılaştırdık ve ortak bir sonuç çıkarmaya çalıştık.

Çalışma için Uşak İl Merkezi’ndeki “Genel Liseler” in 9., 10., ve 11. sınıfları seçildi. Seçilen okullar aşağıdadır:

- Uşak Lisesi
- Hasan Zeki Boz Lisesi
- İzzettin Çalışlar Lisesi
- Sait ve Sabri Ağaoğlu Lisesi
- Atatürk Lisesi

Yukarıdaki liselerin 1., 2., ve 3. sınıflarından, homojen olması açısından 2’şer sınıf ve sınıf listelerinin başındaki ilk 10 öğrenci seçildi. Böylece araştırmada her liseden 60, tüm liselerden 300 öğrenci üzerinde araştırmalar yapıldı.

Araştırmamız, noktalama işaretlerinden “nokta”, “virgül”, “noktalı virgül”, “iki nokta”, “üç nokta”, “soru işareti”, “ünlem işareti” ve “tırnak işareti” ile sınırlandırılmıştır.

Öğrencilerin noktalama işaretlerindeki bilgi-beceri düzeylerini ölçmek için çeşitli materyaller hazırlandı. Öğrencilerin bilgi-beceri düzeylerini tespit edebilmek için hazırlanan dokümanlar şunlardır:

- Test soruları (Ek I-II)
- Noktalama işaretleri konulmamış metin (Ek III)
- Öğrencilere dikte ettirilen metin (Ek IV)
- Öğrencilerin yazmış oldukları “hikâye” türünde metinler.

Test soruları, incelenen 8 noktalama işaretine yönelik 5'er adet sorudan oluştu. Noktalama işaretlerinin en çok kullanıldığı alanlar öğretim üyeleri, öğretmenler ve öğrencilerle yapılan mülakatlar sonrasında tespit edilerek bu kullanım alanlarına yönelik test soruları hazırlandı. Hazırlanan sorular, öğrencilere “Genel Test” başlığı altında ve karışık olarak verildi. Öğrencilerden, toplam 40 sorudan oluşan “Noktalama İşaretleri” testini cevaplamaları istendi. Boş bırakılan sorular “yanlış” olarak kabul edildi. Bu testler değerlendirilerek öğrencilerin noktalama işaretleri bilgi oranları tespit edildi.

Bilgi testlerinden sonra, öğrencilerin noktalama işaretlerini uygulamalarındaki beceri oranlarını ölçmek amacıyla “Tekme” adlı, noktalama işaretleri konulmamış metin verildi ve öğrencilerden noktalama işaretlerini uygun yerlere koymaları istendi. Bundan sonra öğrencilere seviyelerine uygun “Burası Türkiye” adlı, içinde tüm işaretlerin olduğu bir metin okundu ve onlardan bu metni noktalamaya uyarak aynen yazmaları istendi. Daha sonra öğrencilerden “hikâye” türünde kompozisyonlar yazmaları istendi. Tüm bu ölçme araçları incelendiğinde bilgi-beceri oranları tespit edildi ve yorumlandı.

Araştırma konusunun zeminini oluşturması bakımından Millî Eğitim Bakanlığının konu ile ilgili Tebliğler Dergisi incelenerek “1. Bölüm” de sunuldu. Ayrıca ortaöğretim ders kitapları da taranarak konu ile ilgili bölümler “1. Bölüm” de aktarıldı. Noktalama işaretleri konusunda temel kaynak olarak yararlanılan Türk Dil Kurumu İmlâ Kılavuzu da incelenerek “1. Bölüm” de ele alındı.

Çalışmalar sonucunda elde edilen veriler değerlendirilerek “Noktalama İşaretlerine Göre”, “Sınıflara Göre” şeklinde sınıflandırılıp tablolar hâlinde “2. Bölüm” de gösterildi. Tablolardan elde edilen veriler, ilgili tabloların altında bazı tespitler olarak ortaya konmaya çalışıldı ve ilköğretim okullarında yazılmış olan çalışmanın sonuçlarıyla da karşılaştırıldı.

“Sonuç” bölümünde noktalama işaretlerinin “bilgi” ve “beceri” düzeyleri karşılaştırmalı olarak tablolar hâlinde değerlendirildi. Buna ek olarak “Genel Sonuç” da bölümün sonunda maddelerle ifade edildi.

BİRİNCİ BÖLÜM

**TEBLİĞLER DERGİSİ DERS KİTAPLARI VE İMLÂ
KILAVUZUNDA NOKTALAMA İŞARETLERİ**

1. TEBLİĞLER DERGİSİNİN NOKTALAMA İŞARETLERİ İLE İLGİLİ BÖLÜMLERİ

Ortaöğretimde noktalama işaretleri ile ilgili olarak Tebliğler Dergisi'nde "Türk Dili ve Edebiyatı Dersi'nin Genel Amaçları" bölümünde yer alan tek ibare şudur: "İmlâ, noktalama ve dilbilgisi kurallarına her zaman, her yerde uyulur."¹

Ortaöğretim kurumları için Tebliğler Dergisi'nde noktalama işaretleri ile ilgili yukarıdaki cümleden başka bir ibareye ayrıca yer verilmediğinden 22 Eylül 1981 gün ve 172 sayılı kurul kararı, 2098 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yayımlanan "Temel Eğitim Okulları Türkçe Eğitim Programı"nı inceledik. Bu programda yer verilen noktalama işaretleri ile ilgili bölümleri aşağıya çıkardık.

Programın açıklamalar bölümünün altıncı maddesinde şu ifadeye yer veriliyor:

"Türkçe, bir bilgi dersi değil, ifade ve beceri dersidir."²

Yedinci madde ise şöyle:

"Türkçe derslerinde, öteki derslerde de olduğu gibi, kesin olarak ezbercilikten kaçınmak gerekir. Türkçe öğretiminde başarı sağlanabilmesi için birtakım kuralların, tanımları öğretilmesi, ezberletilmesi hiçbir anlam taşımaz. Bir öğrencinin, noktanın ve büyük harfin nerelerde kullanılacağını, sıfatın veya zarfın tanımını, fıkranın, makalenin özelliklerini ezbere bilmesinin bir yararı yoktur. Böyle bir yol tutulması, belleği yıpratmaktan, dersi öğrenci için sevimsiz kılmaktan başka bir işe yaramaz, Türkçe öğretiminin amaçlarına ters düşer. Önemli olan, öğrencini Türkçe'yi doğru olarak, bilinçle ve güvenle kullanmayı alışkanlık hâline getirmesi, okuduğu veya dinlediği bir parçada işlenen fikri ya da duyguyu kavrayıp sezebilmesi, ondan zevk aşabilmesidir."³

Noktalama, ilk olarak "Anlatım" bölümünün özel amaçları içinde geçiyor ve şu ifadeye yer veriliyor: "Öğrencilere bu yaş grubunun kullanmaları gereken yazım kurallarını uygulayabilme, noktalama işaretlerini doğru ve eksiksiz kullanabilme beceri ve alışkanlığını kazandırmaktır."⁴

Anlatım bölümünün sınıflara göre verilen "Öğrencilerin Kazanacakları Davranışlar" bölümünün yazılı olarak kazandırılacak davranışlarında ise ilk beş sınıfta "Bu sınıfın kullanılması gereken yazım kurallarını uygulayabilmek, noktalama işaretlerini kullanabilmek" ifadesine; son üç sınıfta ise "Yazım yanlış yapmadan yazabilmek, noktalama işaretlerini doğru ve eksiksiz kullanabilmek" ifadelerine yer verilmiş.

¹ 2370 Sayılı Tebliğler Dergisi, C.55, s.816

² 2098 Sayılı Tebliğler Dergisi, C.44, s.328

³ 2098 Sayılı Tebliğler Dergisi, C.44, s.329

⁴ 2098 Sayılı Tebliğler Dergisi, C.44, s.334

Noktalama konusu “Dilbilgisi” bölümünde kapsamlı olarak ele alınmıştır. Bu bölümdeki ifadeler aşağıda aynen aktarılmıştır. Tebliğler Dergisi’nde⁵ noktalama işaretlerine ilişkin olarak şu hükümlere yer verilmiştir:

(I-111. Sınıflar)

ÖZEL AMAÇLAR

Öğrencilere bu sınıfların kullanması gereken yazım kurallarını uygulayabilme ve noktalama işaretlerini kullanabilme beceri ve alışkanlıklarını kazandırmaktır.

ÖĞRENCİLERİN KAZANACAKLARI DAVRANIŞLAR (Bilgi, beceri ve alışkanlıklar)

I. Sınıfta

- Cümlelerin sonuna **nokta** ya da **soru işareti** koyabilmek.

II. Sınıfta

- Cümlelerin sonuna **nokta** ya da **soru işareti** koyabilmek;
- **Virgülü**, sıralama amacı ile kullanabilmek;
- Kelimeleri hecelere ve seslere ayırabilmek; satır sonuna sığmayan kelimeleri bölebilmek.

III. Sınıfta

- Cümlelerin sonuna **nokta**, **soru işareti**, **ünlem işareti** koyabilmek;
- **Virgülü**, sıralama amacı ile kullanabilmek;
- Ses ve heceleri ayırabilmek, satır sonuna sığmayan kelimeleri bölebilmek.

(IV-V. Sınıflar)

ÖZEL AMAÇLAR

Öğrencilere bu sınıfların kullanması gereken yazım kurallarını uygulayabilme ve noktalama işaretlerinin kullanabilme beceri ve alışkanlıkları kazandırmaktır.

IV. Sınıfta

Öğrencilere bu sınıfların kullanması gereken yazım kurallarını uygulayabilme ve noktalama işaretlerini kullanabilme beceri ve alışkanlıklarını kazandırmaktır.

- **Virgülü** cümle içinde: (a) öznelerden sonra, (b) birbiri ardınca sıralanan aynı işi gören kelimelerle aynı görevdeki öğeler arasında (bir tamlamanın birden çok tamlayanları, bir adı sıfatlandıran birden çok niteleme sıfatları, bir yüklem birden çok öznesi, nesnesi vb. gibi) kullanabilmek;
- **Noktayı**: (a) tarihlerin gün, ay, yıl öğeleri arasında, (b) kısaltma harflerinin sonunda, (c) sayılardan sonra –inci anlamında kullanabilmek;
- **Tırnak işaretini**, başkalarından alınan sözleri belirtmek amacıyla kullanabilmek;
- Yazıda **konuşma çizgilerini** kullanabilmek.

⁵ 2098 Sayılı Tebliğler Dergisi, C.44, s.334-335

V. Sınıfta

- **Virgölü** cümle içinde: (a) öznelerden sonra, (b) birbiri ardınca sıralanan aynı işi gören kelimelerle aynı görevdeki öğeler arasında (bir tamlamanın birden çok tamlayanları, bir adı sıfatlandıran birden çok niteleme sıfatları, bir yüklem birden çok öznesi, nesnesi vb. gibi) kullanabilmek;
- **Noktayı:** (a) tarihlerin gün, ay, yıl öğeleri arasında, (b) kısaltma harflerinin sonunda, (c) sayılardan sonra – inci anlamında (2. İkinci, 50. Ellinci) kullanabilmek;
- **Tırnak işaretini**, başkalarından alınan sözleri belirtmek amacıyla kullanabilmek;
- **İki noktayı**, açıklanacak sözlerden önce, tırnak içine alınan sözlerden önce ve konuşma çizgisinden sonra kullanabilmek;
- Yazıda **konuşma çizgilerini** kullanabilmek.

(VI. – VIII. Sınıflar)

ÖZEL AMAÇLAR

Öğrencilere bilinçle noktalama işaretlerini tam ve doğru olarak kullanabilme beceri ve alışkanlığını kazandırmak.

Davranış olarak ise 6-7-8. sınıflarda ortak olarak “Noktalama işaretlerini doğru ve yerinde kullanabilmek” ifadesine yer verilmiş.

Tebliğler Dergisi’nin ilgili bölümlerinden alınmış olan yukarıdaki paragraflardan da anlaşılacağı gibi ortaöğretim seviyesine gelmiş olan öğrencilerin noktalama işaretlerini tam ve doğru olarak kullanabilmeleri beklenmektedir.

II. DERS KİTAPLARINDA NOKTALAMA İŞARETLERİ İLE İLGİLİ BÖLÜMLER

Ortaöğretim “Türk Dili” ders kitapları incelendiğinde noktalama işaretlerinin konu olarak genellikle 9. ve 10. sınıfların ders kitaplarında anlatıldığı görüldü. 11. sınıfların ders kitaplarında ise noktalama işaretleriyle ilgili olarak sadece uygulama çalışmalarına yer verilmekle yetinilmiş. Bu bölümde ders kitaplarından derlenen, noktalama işaretlerinin ele alınış biçimi verildi.

NOKTA

Nokta işareti, Ders Kitapları Yayınları’ndan çıkmış olan “Türk Dili 2”⁶ ders kitabında aşağıdaki şekilde anlatılmıştır:

- Bildirme cümlelerinden sonra nokta konur. Nokta her cümlenin sonunda bir anlık duraklama yapılacağını gösterir: *“Taklit on para etmez. Bu, makineden çıkma bir şeyden farksızdır.”*
- Başlıklardan sonra bir alt satıra geçilip satır başı yapılmamış ve aynı satırdan devam edilmişse, bu durumda başlıktan sonra nokta konur: *“Belirsizlik zamirleri. Bunlar nesnelere belirsiz bir şekilde temsil eden zamirlerdir...”*
- Kısaltmalardan sonra nokta konur: T.C. , Doç. Dr. , vd. (ve diğerleri) , s. (sayfa)...
- Rakamla ifade edilen sıra sayılarından sonra nokta konur: *“İstanbul’un fethinin 541. yıl dönümü kutlandı.”*
- Tarih yazarken ay ve yıl sayılarını birbirinden ayırmak için nokta konur: *“1. 10. 1958 benim doğum tarihimdir.”*
- Saat ve dakika sayılarını birbirinden ayırmak için nokta konur: *“Bugün 18.45 trenini kaçırdım.”*
- Kuruluş adlarından sonra nokta konmaz: Gazi Üniversitesi
- Gazete kitap, dergi adlarından; şiir, yazı ve bölüm başlıklarından sonra nokta konmaz: Türk Dili
- Levhalarda, tabelalarda nokta konmaz: Şenol Caddesi

Noktanın, Millî Eğitim Bakanlığının “Türk Dili 1”⁷ ders kitabında ise aşağıdaki biçimde anlatıldığı görülüyor:

- Bitmiş bir cümlenin sonuna konur: Bugün hava güzel.
- Kimi kısaltmalardan sonra konur: Prof. Ayşe Yiğit
- Sayılardan sonra sıra belirtmek amacıyla kullanılır: Eklendiği sayıya “-(1)nci, (i)nci” anlamı katar: 7. (yedinci), 5. (beşinci), 2. (ikinci)
- Tarihlerin yazımında gün, ay ve yılı ayırmak için kullanılır: 19.5.1973
- Saat ve dakika gösteren sayıları birbirinden ayırmak için kullanılır: 8.10’da derse başlarız.
- Sayı bölüklerini ayırmak için kullanılır: 1.110.000
- Konu ya da bölüm başlarını gösteren harf ve rakamlardan sonra konur:
 - A. Yapısına göre adlar:
 1. Basit ad
 2. Türemiş ad
 3. Birleşik ad
- Rakamlar arasına çarpı işareti yerine kullanılır: 10.10 = 100

⁶ Abdurrahman GÜZEL, Celâl DEMİR, Himmet BİRAY, Ali Fuat BİLKAN, Murat ÖZBAY, Musa ÇİFTÇİ, Ali TORUN, Türk Dili 2, Ders Kitapları Yayınları, İstanbul, 1998, s. 109

⁷ Komisyon, Türk Dili 1, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul, 2000, s. 88

Nokta, Şimşek Yayınları'nın "Türk Dili 1"⁸ kitabında ise aşağıdaki şekilde verilmiştir:

- Cümlelerin sonuna konur: Bizim uyumlu, zengin dilimiz, yeni Türk harfleriyle kendini gösterecektir. (Mustafa Kemâl Atatürk)
- Kimi kısaltmaların sonuna konur: **Dr.** (doktor), **Prof.** (profesör), **T.C.** (Türkiye Cumhuriyeti) vb.
- Kimi kısaltmalarda nokta konulmadan yazılır: **TBMM** (Türkiye Büyük Millet Meclisi) vb.
- Sayılardan sonra **sıra bildirmek için** konur: 2. (ikinci), 13. (on üçüncü) vb.
- Bir yazının maddelerini gösteren **rakam** ya da **harflerden sonra** konur:

I.	A.	1.	a.
II.	B.	2.	b.
III.	C.	3.	c.
- Tarihlerin yazılışında **gün, ay** ve **yılı** gösteren sayıları ayırmak için konur: 29.10.1923 vb.
- Tarihlerde ay adları yazılırsa nokta **kullanılmaz**: 23 Nisan 1920 vb.
- Saat ve dakika gösteren sayıları birbirinden ayırmak için konur: Uçak, 21.55'te havalandı.
- Bibliyografik künyelerin sonuna konur: Tarık BUĞRA, Küçük Ağa, İstanbul 1963.
- Üçlü bölümlenmeye göre yazılan büyük sayılarda **öbekler arasına** konur: **38.260.000** vb.
- Matematikte **çarpı işareti** yerine kullanılır: **5.5 = 25** vb.

Nokta, Şimşek Yayınları'nın "Türk Dili 2"⁹ ders kitabında aşağıdaki şekilde anlatılmış:

- Cümlelerin sonuna konur: "**Ak akçe kara gün içindir.**" vb.
- Nokta, **cümlelerin sona erdiğini gösteren bir duraklama yeridir.**
- Kimi kısaltmalardan sonra konur: **Dr.** (Doktor), **Doç.** (Doçent), **T.C.** (Türkiye Cumhuriyeti) vb.
 - Bazı kısaltmalarda kullanılmaz: **TBMM, TRT, ABD, NATO,** cm, kg, vb.
 - **Sıra bildiren** sayılardan sonra nokta konur: **5.** (beşinci), **VI.** (altıncı), **II. Mehmet, XX. Yüzyıl** vb.
- Uyarı:** Cadde ve sokak numaralarında nokta mutlaka kullanılmalıdır: **4. Cadde, 35. Sokak** vb.
- Günü gösteren tarihlerde kullanılır: **14.5.1954, 23.4.1920, 30.VIII.1922** vb.
 - Tarihlerde ay adları yazılırsa da yazılabilir: **26 Ağustos 1992** vb.
 - Saat ve dakikaları ayırmak için de kullanılır: "*Tören 10.30'da başlayacak.*" Örneğindeki gibi.
 - Bir yazıda maddeleri gösteren rakam ve harflerden sonra konur:

I.	A.	1.	a.
II.	B.	2.	b.
 - Üçlü bölümlenmeye göre yazılan büyük sayılarda gruplar arasına konur: 26.680.700, 350.000.000 vb.

Nokta işareti, Millî Eğitim Bakanlığının "Türk Dili 3"¹⁰ ders kitabında şu şekilde anlatılmıştır:

- Cümlelerin sonuna konur: "Hava bulutlu ve üzerinde durduğumuz tepe rüzgârlı idi."
Ahmet HÂŞİM
- Kısaltmalardan sonra konulur: **Prof.** (profesör), **Dr.** (doktor) vb.
- Tarihlerin yazılışında gün, ay ve yılı gösteren sayıları birbirinden ayırmak için konur: 22.2.1981
- Tarihlerde ay adları yazılırsa da yazılabilir. Bu durumda ay adlarından önce ve sonra nokta kullanılmaz: 29 Mayıs 1453, 29 Ekim 1923, 19 Mayıs 1919...

⁸ Rasim ŞİMŞEK, Türk Dili 1, Şimşek Yayınları, İstanbul, 2002, s. 186

⁹ Rasim ŞİMŞEK, Türk Dili 2, Şimşek Yayınları, İstanbul, 2002, s. 123-124

¹⁰ Komisyon, Türk Dili 2, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2002, s. 82

- Saat ve dakika gösteren sayıları birbirinden ayırmak için konur: Saat 10.45'te.
- -inci, -nci ekinin yerini tutar: VIII. yüzyıl, 146. bölüm IV. Murat, 28. sayfa.
- Sıra gösteren rakam ve harflerden sadece sonuncu rakama nokta konur: 1,2,3.; a,b,c,ç.

VİRGÜL

Virgül işareti, Ders Kitapları Yayınları'nın "Türk Dili 2"¹¹ adlı ders kitabında aşağıdaki şekilde anlatılmıştır:

- Cümlede aynı göreve sahip kelime, kelime grubu veya cümleler arasına konur:
"Orada önce okumanın önemi üzerinde durulmuş, sonra da yavaş yavaş memurların öğrenim durumlarına geçilmiş, bu arada öğrenimin pek aşağı düzeyde bulunduğu konusunda üzüntü, sitem, alay duyguları belirtilmişti."
- Virgül, cümlede ara sözleri ayırmak için de kullanılır:
"Uyumaya başlayan Perekladin'in kapalı gözlerinin önünde, kapkara bulutların arasından alev gibi kırmızı bir virgül, kuyruklu bir yıldız gibi, kaydı."
- Virgül, uzun cümlelerde, öznenin sonra da kullanılır:
Perekladin, kırk yıllık memurluk hayatında yazdığı bütün yazıların özünü hatırlamaya başladı..."
- İkilemeler arasına virgül konmaz:**yavaş yavaş, güzel güzel** vb.

Virgülu, Millî Eğitim Bakanlığının "Türk Dili 1"¹² kitabı şu şekilde ele almış:

- Eş görevli sözcükleri ayırmak için kullanılır:
Ayşe, Ahmet, Hasan, Veli ve kardeşi doğum günü partisine gelecekler.
- Sıralı cümleleri ayırmada kullanılır:
Neslihan yıkandı, tarandı, gözlüklerini taktı, okulun yolunu tuttu.
- Özneyi diğer öğelerden ayırmak için kullanılır: Babam, bu gece erken gelecek.
- Cümlede anlam karışıklığı yaratabilecek durumlarda kullanılır:
"İhtiyar, delikanlıya seslendi." cümlesinde, virgül çok önem taşımaktadır. Eğer özneyi virgülle ayırmazsak "İhtiyar delikanlıya seslendi." şeklinde bir cümle ortaya çıkar ki bu cümle anlamca, birinci cümleden tamamen ayrıdır.
- Hitaplardan sonra kullanılır: Sevgili arkadaşım Zehra,
- Aktarma cümlelerinde tırnak işareti yerinde kullanılır:
Atatürk: "Türkler çok çalışkandır." dedi cümlesinde, "Türkler çok çalışkandır." bölümü bağımsız bir cümle olduğundan tırnak işareti içine alınmalıdır.
- Tırnak içinde olmayan alıntı cümlelerinden sonra virgül konur:
Antalya'ya bu yaz gideceğim, dedi.
- Sayıların ondalık kısımlarını belirtmek için kullanılır: 137, 46
- Yazışmalarda yer adlarını tarihlerden ayırmak için kullanılır: 15 Ocak 1996, İstinye

Virgül, Şimşek Yayınları'nın "Türk Dili 1"¹³ ders kitabında aşağıdaki biçimde ele alınmış:

- Eş görevle sıralanan sözcükler ve sözcük öbekleri arasına konur:
Okullarda, yolculuklarda, kahvelerde, sokaklarda, devlet dairelerinde, kışlalarda, hastanelerde bir yığın insan içine karıştım şimdiye kadar. (Necati Cumalı, Aklım Arkada Kalacak)

¹¹ GÜZEL ve diğerleri, s. 110

¹² Komisyon, s. 88-89

¹³ ŞİMŞEK, s. 187-188

- Sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için konur:
Kâtip de nedense ortalıkta görünmüyordu. **Belki bir saate yakın bekledi, odasının kapısını açıp içeri baktı, kimsecikler yoktu.** (Sabahattin Ali, Son Hikâyeler)
 - Cümlede özel olarak **vurgulanması gereken** öğelerden sonra konur:
Yalnız bu önüne, gözlerinin içine serilen ve üzerinde arka üstü yattığı zaman büyük güverteleri, boş yelkenleri, ... vapurları düşünebildiği deniz ona, ciğerlerine çektiği havanın kıymetini, açıkçası yaşamının zevkini ve lezzetini verirdi. (Sait Faik Abasıyanık, Semaver)
 - Uzun cümlelerde **yüklemden uzak düşmüş öğeleri belirtmek için** konur:
Ben, Anadolu'nun şimdiye kadar gezebildiğim kısımlarındaki büyük ana yolları, İstanbul yollarından fena bulmadım...
 - Cümle içinde **ara sözleri** ve **ara cümleleri** ayırmak için konur:
O böyle diller dökerken, **ki söyledikleri pek de yabana atılacak fikirlere değ il** , ben yemek yiyenleri seyrediyorum. (Refik Halit Karay, Yer Altında Dünya Var)
 - **Anlama güç kazandırmak için tekrarlanan** sözcükler arasına konur:
Bir bakış gibi vakte uyanır ruhumuz,
İki vakt arasında.
Bayram, Allah'ın verdiği şey,
İnsanlar, insanlar, insanlar,
Yaşamak kavgasında. (Fazıl Hüsnü Dağlarca, Aç Yazı)
- Ancak, **ikileme** oluşturan sözcükler arasına virgül **konmaz** : akşam akşam, demet demet, irili ufaklı vb.
- **Tırnak içinde olmayan alıntı cümlelerden sonra** konur:
Mustafa Kemal kürsüye çıkarak kongreyi açtı:
-Reisinizi seçiniz, dedi. (Fahri Rıfkı Atay, Çankaya)
 - Kendisinden sonraki cümleye bağlı olarak ret, kabul ve teşvik bildiren **hayır, yok, evet, peki, pekâla, tamam, olur, hayhay, baş üstüne, elbette** gibi sözcüklerden sonra konur:
Şanisi Bey bu sefer karısını çok haksız buldu:
- Yok, Saide, dedi, bu kadarı benim hakkımda çok olur.
(Memduh Şevket Esendal, Mendil Altında)
 - Bir sözcüğün kendisinden sonra gelen sözcük ya da sözcük öbekleriyle yapı ve anlam bakımından bağlantısı olmadığını göstermek için kullanılır:
O, dünyayı kendine dost etti!... (Ruşen Eşref Ünaydın, Atatürk'ü Özleyiş)
 - **Hitap için kullanılan sözcüklerden sonra** konur:
Efendiler, bir hafta içinde, çeşitli yerlerden Ankara'ya gelmekte olan milletvekilleriyle, telgrafla haberleşilerek bizzat temasa geçildi...
 - Yazışmalarda, **başvuru makamının adından sonra** konur: Türk Tarih Kurumu Başkanlığına,
 - Yazışmalarda, **yer adlarını tarihlerden ayırmak için** konur:
(Prof. Suut Kemal Yetkin'e) Yeşilköy, 19.8.1943
Pek değerli meslektaş,
Lütfedip beni hatırlayarak gönderdiğiniz mektup beni uzun düşüncelere sevk etti.
Halit Ziya Uşaklıgil (Suut Kemal Yetkin, Denemeler)
 - Sayıların yazılışında, **kesirleri ayırmak için** konur: **5,4** (beş tam onda dört), **56,68** (elli altı tam yüzde altmış sekiz), **0, 25** (sıfır tam yüzde yirmi beş) vb.
 - Bibliyografik künyelerde yazar, eser, basım evi vb. maddelerden sonra konur:
Suut Kemal Yetkin, Denemeler, İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 1972.
 - Yazarın soyadı önce yazılmışsa, soyadından sonra da virgül konur:
Güntekin, Reşat Nuri, Çalığışu, İnkilâp Kitap Evi, İstanbul 1999.
Uyarı!
 - Metin içinde **ve, veya, yahut** bağlaçlarından önce de sonra da virgül **konmaz** :
İnsan, dükkânında yahut kahvede otururken bir otomobil veya kamyonun camekândan içeri yürüyüş etmeyeceğinden emin değildir. (Reşat Nuri Güntekin, Anadolu Notları)

Virgöl işareti, Şimşek Yayınları'nın "Türk Dili 2"¹⁴ ders kitabında aşağıdaki şekilde anlatılmış:

- Bir **bağlama işareti** olan virgöl, **eş görevle sıralanan öğeler** ve **sıralı cümleler** arasına konur:
"Esasen bu **renksiz, hasta** yüze uymayan **renkli, güzel** dudakların ifadesi...", "**Beyaz entarili, beyaz başörtülü** annenin ince yüzü erimiş...". "**Sarı perdeleri yavaşça çekiyorlar, ona anasını gösteriyorlar.**" Halide Edip ADIVAR (Mor Salkımlı Ev)
 - Cümlede **vurgulanıp belirtilmek istenen** öğelerden sonra kullanılır: "Saray çevresinde **onu**, vazifesini bir makine intizamıyla yapan bir adam diye tanınırlardı." (nesneden sonra)
Refik Halit KARAY (Bugünün Saraylısı)
 - **İşaret sıfatlarıyla teklik işaret zamirlerinin karıştırılmaması için**, ikincisinden sonra virgöl kullanılır:
O dünyayı çok iyi tanıyordu. (O, **sıfat**)
O, dünyayı kendine dost etti! (O, **zamir**)
Bu işi sizden öğrenecek değiliz! (Bu, **sıfat**)
Bu, işi bilmediğinizi gösteriri. (Bu, **zamir**)
 - Bir cümlede yer alan **ara sözleri** ayırmaya yarar:
"O vakit, neden saklayayım, hepimiz bir iç tedirginliğine kapılırdık."
Yakup Kadri KARAOSMANOĞLU
(Gençlik ve Edebiyat Hatıraları)
 - Tırnak içinde verilmeyen alıntı cümlelerden sonra konur:
- Beni de çok üzümüştü okuduğum zaman, dedi yüzbaşı.
Melâhat abla:
- Beni de, diyebildi.
 - Cümleye kabul, ret ya da teşvik anlamı katan **evet, hayır, peki, haydi, elbet** gibi kelimelerden sonra konur:
"Çavuşa döndü:
- Haydi, gazileri uyandır. Kurban Bayramını bugünden yapacağız."
Ömer SEYFETTİN (Hikâye Tahlilleri)
- Konuşma, söylev, hutbe, mektup** gibi bir topluluk ya da kişiye seslenme amacıyla hazırlanan metinlerde **hitaplardan sonra** kullanılır: **Sevgili anneciğim, Sayın Dekan,**
- Anlamı güçlendirmek için tekrarlanan kelimeler arasına konur:
"Yerlerden göklere ağlar germişim,
Şu akan yıldızlar benim, benim, benim!
Dizinin dibine postu sermişim,
Güler de güler canım, canım, canım!"
Orhan Şaik GÖKYAY (Bu Vatan Kimin?, s. 105)
- Uyarı:** Metin içinde **ve, veya, yahut** bağlaçlarından önce de sonra da virgöl konmaz:
"Onlar yetişmezse, yeni kelime ve deyimler icat eder yahut bilinen kelimelerin yerlerini değiştirir." Mehmet KAPLAN (Kültür ve Dil)
- Yazışmalarda **yer adı ile tarih arasına** konur: Ankara, **27 Aralık 1919; İstanbul, 16.5.1990** vb.
 - Sayıların yazılışında **ondalık bölümleri ayırmaya** yarar: **22,5; 368,81; 54,44** vb.

Virgöl işaretinin Millî Eğitim Bakanlığının "Türk Dili 2"¹⁵ ders kitabında ele alınış şekli aşağıdadır:

- Cümlede birbiri ardınca sıralanan isim, sıfat, zamir, zarf ve anlamca birbirine bağlı cümlecikler arasına konur: "Rüzgâr gibi kasabaya daldık. Müslüman mahalleleri çığırtarak, çatırdarak yanıyordu."
Halide Edip ADIVAR
- Mektuplarda hitap sözlerinden sonra konur: "Sevgili anneciğim," gibi.

¹⁴ ŞİMŞEK, s. 124-125

¹⁵ Komisyon, s. 82

- Cümlede, anlama güç kazandırmak için tekrarlanan sözcüklerin arasına konur:
“Gitti ve gelmedi, bir daha hiç, hiç gelmedi.” Cenap ŞAHABETTİN
 - İkilemenin arasına virgül konmaz: Ilgıt ılgıt esen yeller vadiyi doldurdu.
 - Uzun cümlelerde öznenen sonra kullanılır:
Neriman, ertesi sabah uyanınca, içinde belirsiz ve karışık duyguların şişkinliğini ve ağırlığını duydu. Peyami SAFA
 - Cümle içinde ara sözcükleri ve ara cümleleri ayırmak için konur.
Okulumuz onur kurulu ögesi, Süheyla Bilen, incelemelerinde bilim adamı tarafsızlığını ve titizliğini ilke edinmiştir.
 - Sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için konur:
Fakat yol otomobillere yasak olduğundan o da herkes gibi tramvaya biner, kimse kendisine dikkat etmez.
 - Cümle içindeki anlam karışıklığını gidermek için konur:
Asker, türkülerini dinlerken hüzünleniyordu.
Çocuk, odasında bir süre uyudu.
O, çocuk hiçbir şeyle ilgilenmesin istiyordu.
- Bu cümlelerdeki virgüllü kaldırdığımızda cümlenin anlamı değişmektedir.
- Bibliyografik künyelerde yazar, eser, basım evi vb. maddelerden sonra konur:
Karaosmanoğlu, Yakup Kadri, Yaban, İletişim Yayınları, İstanbul, 1998. **Uyarı:** Metin içinde **ve**, **veya**, **yahut**, bağlaçlarından önce de sonra da virgül konulmaz.

NOKTALI VİRGÜL

Noktalı virgül işareti, Ders Kitapları Yayınları'nın “Türk Dili 2”¹⁶ ders kitabında aşağıdaki biçimde anlatılmış:

- Birleşik cümlelerde, iki ayrı birleşik cümle arasına konur:
“*Perekladin gözlerini açtı, öbür yanına döndü; ama, tam gözlerini kapayacağı sırada, karanlık alanda gene ünlem işaretlerinin belirmediğini gördü.*”
Noktalı virgölün yerini virgül de tuttuğundan daha yaygın olarak virgül de kullanılmaktadır; ancak burada dikkat edilmesi gereken bir husus vardır. Eğer cümlede başka virgüller kullanılmışsa virgül, noktalı virgölün fonksiyonunu karşılamak üzere onun yerine kullanılamaz. Bu durumda noktalı virgöl kullanılmamalıdır.

Noktalı virgül, Millî Eğitim Bakanlığının “Türk Dili 1”¹⁷ kitabında ise şu şekilde ele alınmıştır:

- Biçimce bağlı, kendi içinde bağımsız cümleleri ayırmak için kullanılır:
Boynunun damarları şişiyor; kalın, yağlı ve tüysüz kollarında bir adale hareketi görülüyordu.
- Cümle; ama, çünkü, ancak, fakat gibi bağlaçlarla bağlanıyorsa ilk cümleden sonra noktalı virgül konur: Güzel bir tablo; ancak çok pahalı.
- Noktalı virgül bir anlatım cümlesinin önüne gelebilir:
“*Cümlecik; her biri ayrı düşünce anlattığı hâlde, başlı başına tam bir hüküm bildirmeyen, başka bir hüküm tamamlayan sözdür.*”
- Cümle içinde veya sıralamalarda, virgülle ayrılmış tür ve grupları birbirinden ayırmak için kullanılır: Ozan, Yiğit ve Hakan maça; Ayşe, Füsün ve Meltem sinemaya gittiler.

Noktalı virgül, Şimşek Yayınları “Türk Dili 1”¹⁸ ders kitabında aşağıdaki şekilde anlatılmış:

¹⁶ GÜZEL ve diğerleri, s. 112-113

¹⁷ Komisyon, s. 89

- Cümle içinde virgüllerle atılmış **tür ya da takımları birbirinden ayırmak için** konur:
Hikâyede Ömer Seyfettin, Memduh Şevket Esendal, Sait Faik Abasıyanık; romanda Reşat Nuri Güntekin, Refik Halit Karay, Peyami Safa ele alınacaktır.
 - **Öğeleri arasında virgül bulunan sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için** konur:
Dünyanın etini, ekmeğini buraya yığmışlardı; halk birikmiş, yemekle, almakla bitiremiyordu.
(Refik Halit Karay, Gurbet Hikâyeleri)
 - Virgülle ayrılmış örnekleri **farklı örneklerden ayırmak için** konur:
Türkçe sözcükler ya kalın ya da ince ünlülerle kurulur: ağız, başlık, boyun, burun, dudak, duru, kırlangıç; beşik, bilek, gelinlik, bölme, gözlük, üzüntü vb.
 - Kendisinden önceki cümleyle ilgi kuran **ancak, yalnız, fakat, lâkin, çünkü, yoksa, bundan dolayı, sonuç olarak, öyleyse** vb. **cümle başı bağlaçlarından önce** konur:
Bunu söylerken kesik kesik gülüyordu; fakat ne acı ve sinirli bir gülüş!
(Reşat Nuri Güntekin, Anadolu Notları)
- Uyarı!
- Cümle başı bağlaçlarından önce virgül ya da nokta da kullanılabilir: “*İnsan sevdiğinden korkar, fakat korktuğunu sevmez.*” (Cenap Şahabettin) örneğindeki gibi.

Noktalı virgül, Şimşek Yayınları’nın “Türk Dili 2”¹⁹ kitabında ise şu şekilde anlatılmış:

- **Biçimce ayrı, anlamca bağlı cümleler** arasında kullanılır:
“*Aşkın gözü kör, kulağı sağırdır; ne doğru yolu görür, ne doğru sözü duyar.*”
Cenap ŞAHABETTİN
(Tiryaki Sözleri)
- Kendisinden önceki cümleyle ilgi kuran **fakat, ancak, çünkü, yoksa, bundan dolayı** gibi cümle başı bağlaçlarından önce kullanılır:
“*İnsan vatanını sever; çünkü Tanrı vergilerinin en yücesi olan hayat, vatan havasını teneffüsle başlar.*” Namık KEMAL (Vatan makalesinden)
- **Virgülle ayrılmış öğeleri gruplandırmak için** kullanılır:
“*18. İki veya daha çok kelimededen oluşmuş Türkçe yer adları bitişik yazılır: Çanakkale, Gümüşhane; Acıpayam, Pınarbaşı, Şebinkarahisar; Beşiktaş, Kabataş.*”
(İmlâ Kılavuzu, Kılavuzu, 1996, s. 34)

Noktalı virgül, Millî Eğitim Banklığının “Türk Dili 2”²⁰ ders kitabında şu şekilde ele alınmış:

- Öğelerin arasında virgül bulunan sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için konur:
Türkler, yalnız medeniyetin öncüsü olmadılar; adaletin de sembolü oldular.
- Cümle içinde virgülle ayrılmış tür veya takımları birbirinden ayırmak için konur:
Bakkaldan biraz yoğurt, süt, peynir; biraz da bisküvi, şeker ve çikolata aldım.
- Kendinden önceki cümleyle ilgi kuran **ancak, yalnız, fakat, lâkin, çünkü, yoksa, bundan dolayı, bununla birlikte, öyleyse** vb. **cümle başı bağlaçlarından önce** konur:
Hayat, ağlamaya değmez; çünkü acısı da sevinci gibi, geçicidir. O daima çalışıyordu; zira başarının yolu çalışmadan geçiyordu.
- Virgülle ayrılmış örnekleri farklı örneklerden ayırmak için konur:
Türkiye, İngiltere, Almanya; İstanbul, Londra, Berlin.

¹⁸ ŞİMŞEK, s. 189

¹⁹ ŞİMŞEK, s. 125-126

²⁰ Komisyon, s. 84

İKİ NOKTA

İki nokta işareti, Ders Kitapları Yayınları'nın "Türk Dili 2"²¹ ders kitabında şu şekilde ele alınmış:

- Açıklanması gereken bir cümleden veya kelimedenden sonra konur:
"İşin iç yüzü şuydu: Hoşlanmadığı ve hakaretli sözler işittiği bir misafirlikten yeni dönmüştü."
Bu tür kullanışlarda iki noktadan (:) sonraki kısım, bir cümleyle büyük harfle; örnekler sıralanıyorsa küçük harfle başlar.
- Başkaların ait sözlerin geçtiği cümlelerde, bu sözlerden önce konur:
Perekladin, uysal bir tavırla: "Okumuş bir adam değilim; hem bizde okumuş olmaya gerek yok ki... Yanlışsız yazdın mı oldu bitti." diye cevap vermişti.
- Roman ve hikâyelerde konuşmaların başlayacağını gösteren sözlerden, ayrıca **diyor ki, dedi ki, şöyle ki** gibi kalıplardan sonra konur: Atatürk diyor ki: "Hayatta en hakikî mürşit ilimdir, fendir."

İki noktanın, Millî Eğitim Bakanlığının "Türk Dili 1"²² ders kitabında ele alınış biçimi aşağıda verilmiştir:

- Bir cümleden veya sözcükten sonra örnekler sıralanacak, açıklamalar yapılacaksa, sözcük veya cümleden sonra kullanılır: İki noktadan sonra gelen bölüm, bir cümle değilse küçük harfle başlanır:
Yaz meyveleri: üzüm, armut, kavun, erik, karpuz...
Okullar kapandığında öğretmenler odasında iki kişi kalmıştık: Ben ve Ferit.
- Karşılıklı konuşmaların kullanıldığı yazılarda konuşan kişinin adından sonra konur:
Bilge Kağan: Türklerim, işitin!
Üstten gök çökmedikçe
Altan yer delinmedikçe
Ülkenizi törenizi kim bozabilir sizin?
Koro: Göge erer başımız
Başınla senin!
- Matematikte bölme işlemini belirtmek için kullanılır: $20 : 5 = 4$
İki nokta işareti, Şimşek Yayınları'nın "Türk Dili 1"²³ ders kitabında ise şu

şekilde anlatılmıştır:

- Kendisinden sonra **örnek verilecek cümlelerin sonuna** konur:
Tiyatro sanatı üç temele dayanır: yazar, aktör, seyirci. (Mehmet Kaplan'dan Seçmeler II)
- Kendisinden sonra **açıklama yapılacak cümlelerin sonuna** konur:
Atatürk bana sordu: - Yeni yazıyı tatbik etmek için ne düşündünüz? (Falih Rıfkı Atay, Çankaya)
- Kütüphanecilik alanında **yazar adı** ile **eser adı** arasına konur: Cahit Sıtkı Tarancı: Otuz beş Yaş, Falih Rıfkı Atay: Çankaya, Behçet Necatigil: Yaz Dönemi vb.
- Ses biliminde uzun ünlüyü göstermek için kullanılır: a:lim, i:cat, ka:til, usu:len vb.
- Edebî eserlerdeki **karşılıklı konuşmalarda**, konuşanın adından sonra konur:
Osman: (Dışarıdan) Ne var?
Bahar : Esmaya yenge, Veli dayılar geldi...
Hasan : (Dışarıdan) Varıyoruz az beklesinler...
Bahar : (Geri döner Esmaya) Geliyorlar!...
Esmaya : Eksik olma!... (Necatî Cumalı, Susuz Yaz)

²¹ GÜZEL ve diğerleri, s. 113

²² Komisyon, s. 89

²³ ŞİMŞEK, s. 190

- Matematikte bölme işareti olarak kullanılır: **63:9 = 7**.

İki nokta, Millî Eğitim Bakanlığının “Türk Dili 2”²⁴ ders kitabında aşağıdaki şekilde anlatılmış:

- Bir cümleden sonra sıralanacak örnek ve açıklamaları göstermek üzere cümlenin sonuna konur:
Yeni harfler alındıktan sonra eski yazı ile bir tek sözcük bile yazmayan iki kişi görmüşümdür:
Atatürk ve İnönü!
Falih Rıfkı ATAY
- ir yerden ya da bir kimseden alınan ve tırnak içinde gösterilen sözden önce konur:
Ziya Gökalp bir şiirinde: “Hak yok, vazife vardır.” diyor.
İçinde birkaç ihtimal bulunan bir sözdeki ihtimalleri saymak ve sıralamak gerektiği zaman, bu sayma ve sıralamadan önce konur: Yazmanın üç yolu vardır: Birincisi buluş, ikincisi plân, üçüncüsü anlatım.
- Edebî eserlerdeki karşılıklı konuşmalarda konuşan kişinin adından sonra konur.
“Döndü: Kız Seher, nerelerdesin? Hiç insan Döndü ablasını arayıp sormaz mı?
Seher: Hep evdeyim Döndü Bacı. Nerelerde olayım? Anamın ağırları tuttu, kaç gündür işten baş kaldırdığım, vakit bulduğum yok.” Necati CUMALI

İki nokta işareti, Şimşek Yayınları’nın “Türk Dili 2”²⁵ ders kitabında ise aşağıdaki şekilde ele alınmış:

- Bir cümleden sonra açıklama yapılacaksa, o cümlenin sonuna konur:
“1. Gramer yazarken müellifin işleri var: Organik bir tasnif yapmak, kavramları tarif etmek, örneklemek ve kavramın adını koymak...” Tahsin BANGUOĞLU
- Bir cümleden sonra birtakım örnekler verilecekse, o cümlenin sonuna konur:
“5. Dil ve lehçe adları büyük harfle başlar: Türkçe, Almanca, İngilizce, Rusça, Arapça; Oğuzca, Kazakça, Kırgızca, Özbekçe, Tatarca.” (İmlâ Kılavuzu, 1996, s.26)
- Ses bilimi çalışmalarında uzun ünlüleri göstermek için kullanılır: **ka:til, şa:ir, i:cat, ça:re** vb.
- Kütüphanecilikte yazar adı ile eser adı arasına konur: Faruk Nafiz Çamlıbel: **Han Duvarları**, Fazıl Hüsnü Dağlarca: **Çocuk ve Allah**, Peyami Safa: **Yalnızız** vb.
- Edebî eserlerdeki karşılıklı konuşmalarda, konuşanın adından sonra konur:
“Gülsüm: Ağabeyim dışarıda mı?”
Binnaz: Değil.
Gülsüm: Annem?
Binnaz: Kuyunun başında...” Necati CUMALI (Ezik Otlar, s. 106)

ÜÇ NOKTA

Üç nokta işareti, Ders Kitapları Yayınları’nın “Türk Dili 2”²⁶ kitabında aşağıdaki biçimde anlatılmıştır:

- Tamamlanması okuyucuya bırakılan kelime veya kelime grubunun yerine konur:
“Ve daha başka duygular...”

²⁴ Komisyon, s. 84

²⁵ ŞİMŞEK, s. 126

²⁶ GÜZEL ve diğerleri, s. 113-114

- Yazıda örneklerin devam edebileceğini göstermek için de kullanılır:
“*Bu bahçede, bir sürü meyve ağacı var; elma, erik, dut...*”
- Bir yazıdan, bir söz veya bir parça naklederken, atılan kısımların yerine konur:
“... ama, o kadar düşünmesine, o kadar alını buluşturmasına karşın geçmişte, hiçbir ünlem işareti bulamadı.”

Üç nokta işareti, Millî Eğitim Bakanlığının “Türk Dili 1”²⁷ ders kitabında ise şu şekilde ele alınmış:

- Cümlelerin bitmediğini, örneklerin devam edebileceğini gösterir: Yemeklerden kuru fasulye, pilâv, hoşaf...
- Herhangi bir nedenle bitmemiş bir cümlelerin sonuna konur:
Ne olursa olsun Calık’i köye Allah’ın gönderdiği belli bir şey... Herif, hâşâ, Hızır Peygamberden farksız... Kemal TAHİR
- Söz arasında söylenmek istenmeyen sözcüklerin yerine kullanılır:
Olayın geçtiği... köyünde su yüzünden pek çok sorun çıkar.

Üç nokta işareti, Şimşek Yayınları’nın “Türk Dili 1”²⁸ ders kitabında ise aşağıda verilen şekilde anlatılmıştır:

- Tamamlanmamış cümlelerin sonuna konur:
- ... Tuh utanmaz, arlanmaz!... Allah cezanı versin! İnsan, babası yerindeki adama...
(Reşat Nuri Güntekin, Çalıkuşu)
- **Kaba bulunduğu için** ya da bir başka nedenle **açıklanmak istenmeyen sözcüklerin yerine** konur: Kılavuzu karga olanın burnu b...tan kalkmaz. (Atasözü)
- Alıntılarda; başta, ortada, ve sonda **alınmayan sözcük ve bölümlerin yerine** konur:
Bu tarihî günlere bir de İstanbul’dan bakalım:
... Anadolu’nun birdenbire kapandığını söylediler. İstanbul ve Türkiye’nin işgal altındaki köyleriyle, memleketin öbür kısmı arasında hiçbir temas yapmaya imkân yoktu...
(Falih Rıfki Atay, Çankaya)
- Alınmayan sözcük ve bölümlerin yerine konan üç nokta **yay ayrıç içinde** gösterilebilir:
Mensup olduğum millet, istiklâlini tarihin en asil ve zor bir ateş imtihanından sonra kazanmıştı.
(...) Bu, tek başına kazanılmak için mücadele edilen gaye hürriyet imtihanıdır.
(Halide Edip Adıvar, Türk’ün Ateşle İmtihanı)
- Sözün etkili bir yerde kesilerek geri kalan bölümünün okuyucunun hayal gücüne bırakıldığını göstermek ya da **anlatıma güç katmak için** konur:
Şehirde ilk önce hükümet doktoruyla karşılaştım.
- Bugünlerde başımı kaşımaya vakit bulamıyorum, dedi. Tifo, dizanteri dehşet...
- Peki sebebi?...
- Sebebi pis su... Birkaç saatlik bir yerde iyi bir su var...
(Reşat Nuri Güntekin, Anadolu Notları)
- Ünlem ve seslenmelerde **anlatımı pekiştirmek için** konur:
Ne yaparsanız yapın, gürültüyü kesin, beni rahat bırakın! Yeter be!...
(Refik Halit Karay, Yer Altında Dünya Var)
- Karşılıklı konuşmalarda, **yeterli olmayan, eksik bırakılan cevaplarda** kullanılır:
Yine bir kır gezintisi dönüşüydü.
O gün nedense bizimle gelmemiş olan Mişel, beni kapıdan karşıladı, elimden tutarak koşa koşa bahçenin bir köşesine götürdü:
- Sana havadisim var, dedi. Hem sevineceksin, hem üzüleceksin...
- !!??
- Bugün senin sarışın kuzen mektebe geldi...
- ...
- Şüphesiz senin için... Keşke sen de benimle kalsaydın. (Reşat Nuri Güntekin, Çalıkuşu)

²⁷ Komisyon, s. 90

²⁸ ŞİMŞEK, s. 190

Üç nokta, Millî Eğitim Bakanlığının “Türk Dili 2”²⁹ ders kitabında şu şekilde anlatılmış:

- Aralarında yakınlık olduğu için, birkaçı söylenmekle hepsi hakkında bir fikir verebilen aynı türden kavram veya terimlerden sonra kullanılır:

“Uçurumun kenarında yıkık bir ülke... Türlü düşmanlarla kanlı boğuşmalar... Yıllarca süren savaş... Ondan sonra içerde ve dışarıda saygıyla tanınan yeni vatan, yeni toplum, yeni devlet ve bunları başarmak için aralıksız devrimler... İşte Türk genel devriminin kısa bir deyimini!”

- Konuşmalarda sözün sonunu, dinleyen ya da okuyanın anlayışına, hayal gücüne bırakmak için üç nokta konur:

“Ahlâk konusuna gelince...”

“Sana uğurlar olsun... Ayrılıyor yolumuz!” Faruk Nafiz ÇAMLIBEL

- Roman, hikâye ve tiyatro gibi eserlerde, akışı sağlamak veya okuyucuyu düşündürmek için kullanılır. Üç noktalarda, noktaya göre biraz daha fazla durulur:

“Hem daha sen pek küçüksün Can... On yaşına yeni bastın... Bu meşhur adamları tanımak için insan hiç olmazsa yirmi yaşına girmiş, lise tahsilini bitirmiş olmalı... O da yetmez ya... Gel beraber çalışalım... Becerirsek beş lirayı paylaşırız.”

Reşat Nuri GÜNTEKİN

- Bir yazının alıntı olduğunu belirtmek için alıntının başına konur. Alıntının ara ara yapıldığı belirtmek isteniyorsa gerekli yerlere üç nokta konur:

“... Hikâyeci elbette yalnızca kendisi için yazmayacaktır hikâyelerini. O, hikâyeye yazmak için oturduğu zaman, yazdıklarını göz ucuyla süzenleri değil, yutarcasına okuyanları düşünecektir.”

Edip KEMAL

- Söylenmesi yakışık almayacak kaba çirkin sözler yerine konulur:

Kılavuzu karga olanın burnu b...tan çıkmaz.

- Ünlem ve seslenmelere anlatımı pekiştirmek amacıyla konur:

“Gölgeler yaklaşılar. Bir adım kalınca onu kıyafetinden tanıdılar:

- Koca Ali... Koca Ali, be!...” Ömer SEYFETTİN

- Karşılıklı konuşmalarda yetersiz olan, eksik bırakılan cevaplamalarda kullanılır:

“Çiviler ağzına batmaz mı senin? Bak eskici...”

Üç nokta işareti, Şimşek Yayınları'nın “Türk Dili 2”³⁰ ders kitabında ise aşağıdaki şekilde anlatılmış:

- Cümlelerin bitirilmediğini ya da sözün etkili bir yerde kesildiğini gösterir:

“Baharın hastalıkları saymakla tükenmez ki...” Ahmet HAŞİM (Bize Göre)

- Birtakım nesnelere, varlıklara sayılırken daha başkalarının da bulunduğunu göstermek için kullanılır:

“Ertesi gece şehrin her meydanı acayip bir panayıra dönüşmüştü: Çadırlar, tahtadan ve gaz sandıklarından yapılmış kulübelere, dört direk arasına ve üstüne gerilmiş kilim ve seccaceden yapılmış meskenler, hatta sadece önleri örtülü arabalar...”

Ahmet Hamdi TANPINAR
(Abdullah Efendinin Rüyaları)

- Alıntılarda, **alınmayan kelime ve bölümlerin**, ayrıca bir yazıda **kaba bulunup yazılmak istenmeyen sözlerin** yerine **üç nokta** konur:

“... Öyle ki sonuçta dil düşünmenin de bir vasıtası olmuştur. Ana dilimizden cümleler kurarak düşünürüz...”

Tahsin BANGUOĞLU
(Türkçenin Grameri)

²⁹ Komisyon, s. 85

³⁰ ŞİMŞEK, s. 126-127

SORU İŞARETİ

Soru işareti, Ders Kitapları Yayınları'nın "Türk Dili 2"³¹ kitabında aşağıdaki şekilde ele alınmıştır:

- Soru cümlelerinin sonuna konur: "İyi ama, yanlışsız yazı yazmayı nerede öğrendiniz?"
- Arka arkaya sıralanmış soru cümlelerinden meydana gelmiş birleşik cümlelerde soru işareti, cümlelerin sonuna konur: "Çocuk, nerede, nasıl çalışır; ne yiyip, ne içer?"
- Cümle içinde veya sonunda **parantez içine alınmış soru işareti**, sözün şüpheyle karşılandığını gösterir: "Bütün dünyayı gezdiğini (?) söylüyor."

Soru işareti, Millî Eğitim Bakanlığının "Türk Dili 1"³² ders kitabında şu şekilde ele alınmıştır:

- Soru bildiren cümlelerden sonra kullanılır: Hangi kitapları okudun?
- Parantez içindeki soru işareti (?) bilginin kesin olmadığını, bilinmediğini ya da bu bilgiden kuşku duyulduğunu gösterir: Tacitus 55 (?) – 120 (?) (İki tarih de kesin değil.)
- Bir sözün inanılır olmadığını göstermek için kullanılır: Babaannem 40. (?) yaşını kutluyor.

Soru işaretinin, Şimşek Yayınları "Türk Dili 1"³³ ders kitabında anlatılış biçimi şu şekildedir:

- **Soru bildiren cümle** ya da **sözlerin sonuna** konur:
Gülseren baş ucunda gülümsüyor:
"Sen herkesi kontrol mühendisi mi zannettin?"
"Ne gibi?"
"Ya kabul etmezse?"
"Orası belli olmaz..." (Haldun Taner, Şişhane'ye Yağmur Yağmıyordu)
- Soru, **vurguyla belirtildiği zaman da** soru işareti kullanılır:
Yargıç sordu:
- Adınız?
- Şükrü Yemişçi.
- Soru cümlesinin **cevap gerektirmediği** ya da **cevabın ne olacağı sözün gelişinden belli olduğu** durumlarda da soru işareti kullanılır:
Sular mı yandı? Neden tunca benziyor mermer? (Ahmet Hâşim, Merdiven)
- **Bilinmeyen yer, tarih vb. durumlar için** kullanılır:
Türk tasavvuf şairlerinin en büyüğü olan Yunus Emre (1241? – 1321), Sarıköy'de (?) doğmuştur.
- Bir **bilginin kesin olmadığı** ya da **kuşkuyla karşılandığı** durumlarda **yay ayrıç içinde soru işareti** kullanılır:
Daha sonra (...) Fırat üzerindeki Bincik (Birecik?) iskelesine, oradan da Bağdat'a ulaştılar...
(...)
Uyarı!
- **Dolaylı soru** bulunan cümlelerin sonuna soru işareti **konmaz**:
Gecenin saat üçü mü, dördü mü ne, kapının gıcirtısıyla gözlerimi açıyorum.
(Yaşar Kemal, "Yatak" Hikâyesi)
- Ulaş oluşturan **mi** ekinin yer aldığı cümlelerin sonuna da soru işareti **konmaz**:
Ahababın, çırağı vekil bırakarak bir yere gittiğini gördüm mü hemen dükkâna koşuyorum, acele acele bir iki gazete alıp savuşuyorum. (Reşat Nuri Güntekin, Anadolu Notları)

³¹ GÜZEL ve diğerleri, s. 114-115

³² Komisyon, s. 90

³³ ŞİMŞEK, s. 191-192

Soru işareti, Millî Eğitim Bakanlığının “Türk Dili 2”³⁴ kitabında şu şekilde ele alınmış:

- Soru anlamı veren cümle ya da sözcükten sonra konur: “Hancı, dedim, bildin mi Maraşlı Şeyhoğlu’nu?”
- Soru anlamı taşıyan birleşik cümlelerde, soru işareti, her cümlecüğün sonuna değil, cümlelerin sonuna konulur: “Acaba o, her gün buraya geldiğinde kiminle konuşur, ne yapar, nasıl vakit geçirirdi?”
- Bir bilginin şüpheyle karşılandığı veya kesin olmadığı durumlarda yaya ayrıç içinde soru işareti kullanılır veya cümleye şüphe anlamı verir: Elbisenizin fevkalâdeliği (?) gözlerimi kamaştırdı (?).
- Doğruluğu tartışılan veya tespit edilmeyen tarihler için soru işareti kullanılır: Kuloğlu; (?-?) XVII. Yüzyıl şairlerindedir.

Soru işareti, Şimşek Yayınları’nın “Türk Dili 2”³⁵ ders kitabında şu şekilde anlatılmış:

- Soru bildiren cümlelerin sonuna konur:
“Karı, koca, ana, oğul, kardeş, baba hep ayrı ayrı kederlenmez üzülmeler mi? Müşterek kederler, müşterek sevinçler ne kadar azdır. Kendi kendimiz kadar kim paylaşır derdimizi?...”
Sait Faik ABASIYANIK (Seçme Hikâyeler)
- **Yay ayrıç içinde soru** işareti, bir bilginin şüphe ile karşılandığını gösterir:
Nef’i, 1572 (?) yılında Hasankale’de doğmuş, 27 Ocak 1635’te İstanbul’da ölmüştür.

ÜNLEM İŞARETİ

Ünlem işareti, Ders Kitapları Yayınları’nın “Türk Dili 2”³⁶ kitabında aşağıdaki şekilde anlatılmış:

- Ünlem işareti, sevinç, acı, korku, heyecan gibi duyguları anlatan kelime grubu veya cümlelerden sonra kullanılır: “Hay Allah kahretsin!”
- Parantez içindeki ünlem işareti, kendinden önce gelen kelime, kelime grubu veya cümlelerin ifade ettiğine küçümsenerek bakıldığını gösterir: “Harika işler (!) yapmış.”

Ünlem işaretinin, Millî Eğitim Bakanlığının “Türk Dili 1”³⁷ ders kitabında ele alınmış şekli aşağıdadır:

- Sevinç, gurur duyma, acı, korku, şaşma, üzülmeye gibi duygu ve heyecanları dile getiren sözcük, söz grupları ve cümlelerin sonuna ünlem işareti konur:
“Hayır, hayır, bilmek istemem! Teyfik onları haber verse de kendi cezasından kurtulacak değil ya... Birçok kadında ağlayacaktı. Bir sürü ocak daha sönecekti!” Halide Edip ADIVAR
- Ünlem anlamı taşıyan sözcüklerden sonra kullanılır: Ay! Eyvah!
- Ünlem anlamı taşıyan cümlelerden sonra kullanılır: Kahraman ırkıma bir gül!
- Hitap sözünden sonra kullanılır: Ey Türk gençliği!
- Eğer ünlem işareti parantez içine alınırsa alay etme, küçümseme ve yerme bildirir: Amma da çalışkanmış (!)

³⁴ Komisyon, s. 86

³⁵ ŞİMŞEK, 127-128

³⁶ GÜZEL ve diğerleri, s. 114-115

³⁷ Komisyon, s. 90

Ünlem işareti, Şimşek Yayınları “Türk Dili 1”³⁸ ders kitabında ise şu şekilde anlatılmış:

- **Sevinç, kıvanç, acı, korku, şaşma** gibi duyguları anlatan cümlelerin sonuna konur:
Ne mutlu Türk’üm diyene! (Mustafa Kemal Atatürk)
- Seslenme, hitap ve uyarı sözlerinden sonra konur:
Ey Türk Gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk cumhuriyetini, ilelebet, muhafaza ve müdafaa etmektir. (Mustafa Kemal Atatürk)
- Seslenme ve hitaplardan sonra konan ünlem işareti, **cümlelerin sonuna da** konabilir:
Arkadaş, biz bu yolda türküler tuttururken
Sana uğurlar olsun... Ayrılıyor yolumuz! (Faruk Nafiz Çamlıbel, Sanat)
- Bir söze **alay, kinaye** ya da **küçümseme** anlamı kazandırmak için **yay araç içinde** ünlem işareti kullanılır: Sizin âlimane (!) düşüncelerinize bayıldım doğrusu...

Ünlem işaretinin Millî Eğitim Bakanlığı “Türk Dili 2”³⁹ ders kitabındaki anlatılış şekli aşağıda verilmiştir:

- Şaşırma, sevinç, acıma, korku, heyecan, ürperme, hitap, emir, alay bildiren ünlem sözlerinden sonra konur:
“Ey Türk Gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.” Kemal ATATÜRK
- Bir söze alay, kinaye veya küçümseme anlamı kazandırmak için yay araç içinde ünlem işareti kullanılır: “Bir büyük yazar (!) yeni yayımlanan şaheserinde (!) şöyle bir şey yazmış: “Hayat palavradır, ciddiye almaya değmez.”
- Seslenme, hitap ve uyarılardan sonra konur:
“Gençler! Yükselmek ve ileri gitmek ideal hedefiniz olmalıdır.” Mustafa Kemal ATATÜRK

Ünlem işareti Şimşek Yayınları’nın “Türk Dili 2”⁴⁰ ders kitabında şu şekilde ele alınmıştır:

- Ünlemlerden, ünlem gruplarından ve türlü duyguları anlatan cümlelerden sonra kullanılır:
“- Merhaba hemşerim, dedi.
-Ooo! Merhaba! dedim.
Tekrar işine daldı. Hişt hişt, dedim. Aldırmadı. Bir daha hişt, dedim. Yine aldırmadı. Hızlı hızlı;
hişt hişt hişt!
- Buyur beğim, dedi.”

Sait Faik ABASIYANIK
(Havuz Başı- Alemdağda Var Bir Yılan, s.240)

- Coşku gerektiren hitaplardan sonra kullanılır:
“*Ey Türk Gençliği!* Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk cumhuriyetini, ilelebet, muhafaza ve müdafaa etmektir.” Gazi Mustafa KEMAL
- Yay araç içindeki ünlem işareti, **alay, küçümseme, şaşma** anlatır:
Himalayalara (!) tırmandığını söyleyen bu genç, garip hikâyeler (!) anlatıyor...

³⁸ ŞİMŞEK, s. 193

³⁹ Komisyon, s. 85

⁴⁰ ŞİMŞEK, s. 127-128

TIRNAK İŞARETİ

Tırnak işareti, Ders Kitapları Yayınları'nın "Türk Dili 2"⁴¹ ders kitabında aşağıdaki biçimde ele alınmış:

- Yazıda başkasına ait söz tırnak içinde verilir:
Soru işaretleri "Peki" der gibi, kıvrık başlarını salladıktan sonra...
- Alıntılar, aynen değil de yorumlanarak veriliyorsa tırnak içine alınmaz:
Atatürk, en gerçek yol gösterici olarak ilimden, söz eder.
- Konuşma çizgisi yerine kullanılır: "Kırk yıl görev yaptım."
- Söz içinde önemli olan kelime veya kelime gruplarını göstermek için kullanılır:
Dilin en ağdalı olduğu dönem "Klâsik Edebiyat" devresidir.

Tırnak işareti, Millî Eğitim Bakanlığının "Türk Dili 1"⁴² ders kitabında aşağıdaki şekilde anlatılmıştır:

- Bir metnin içinde, başkasından aktarılan yazı ya da sözleri belirtmek için kullanılır:
Öğretmen: "Çok çalışmalısınız." dedi.
- Önem verilen, önemi belirtmek istenen sözcüklerin başına ve sonuna konur:
Hiç sevmem "ahlâk" sözü etmeyi.

Tırnak işaretinin, Şimşek Yayınları'nın "Türk Dili 1"⁴³ ders kitabında ele alınmış şekli ise şöyledir:

- Başka bir kimseden ya da yazıdan **olduğu gibi aktarılan sözler** tırnak içine alınır:
Atatürk, bir konuşmasında "Milletleri kurtaranlar, yalnız ve ancak öğretmenlerdir!" diyor.
- **Özel olarak belirtilmek istenen sözler** tırnak içine alınır:
Aynada görünen hayal, Ferhunde Kalfa'nın "ben"ini gösterir. "Eski, kırılmış, aşırılmış ayna" ise, içinde bulunduğu gerçek durumu sembolize eder. (Mehmet Kaplan, Hikâye Tahlilleri)
- Özel olarak belirtilmek istenen sözler tırnak içine alınmadan **koyu** yazılarak ya da **altı çizilerek** de gösterilebilir: Şarklılar için ya methiye, ya hicviye vardır. (Falih Rıfkı Atay, Çankaya)
- **Kitapların ve yazıların adları ve başlıkları** tırnak içine alınır:
Hüseyin Rahmi'nin "Ecir ve Sabır" hikâyesinde konuşma, diyalog; Halit Ziya'nın "Ferhunde Kalfa" hikâyesinde ise, dış ve iç tasvir (tahlil) ön plânda gelir. (Mehmet Kaplan, Hikâye Tahlilleri)
- Kitapların ve yazıların adları ve başlıkları tırnak içine alınmaksızın **koyu** yazılarak ya da **eğik yazıyla** (italik) dizilerek de gösterilebilir:
Bu dönemde (Millî Edebiyat Dönemi), hikâye ve romanlarımızda teknik gelişmiş, hatta birtakım yeni denemelere dahi girişilmiştir (Ömer Seyfettin: **Efruz Bey**; Refik Halit: **İstanbul'un İç Yüzü**)
(Cevdet Kudret, Türk Edebiyatında Hikâye ve Roman 2)

Tırnak işareti, Millî Eğitim Bakanlığının "Türk Dili 2"⁴⁴ ders kitabında şu şekilde anlatılmış:

- Bir yazıya başka bir yazıdan ya da başka birinin sözünden alınmış bölümler (tırnak içinde) yazılır: "Türkçe'de 'güzel' sözcüğünün aslı Anadolu'da telaffuz edildiği gibi göz-eldir."
- Bir yazıda sözü edilen kitap, dergi ve gazete adları tırnak içine alınır:
Kemal Anadolu'nun "Her Şeyin Üstünde Türkiye" isimli kitabı, yurt sevgisinin en veciz ifadesidir.

⁴¹ GÜZEL ve diğerleri, s. 116-117

⁴² Komisyon, s. 91

⁴³ ŞİMŞEK, s. 195-196

⁴⁴ Komisyon, s. 87

- Anlamalarına önem verilen ve üzerine ilgi çekilmek istenen sözcük ve sözler tırnak içine alınır: “Şuayip ile Cuma günlerinin en hareketli sohbet konularından birini de Avrupa’ya kaçmak konusu oluştururdu. “Gitmek” değil, “kaçmak” diyorum; çünkü Saray idaresi nazarında, Avrupa’ya gitmek bir suç idi!...”

Tırnak işaretinin Şimşek Yayınlarının “Türk Dili 2”⁴⁵ ders kitabında ele alınmış biçimi aşağıdadır:

- Bir kaynaktan ya da kişiden **olduğu gibi** aktarılan cümle ya da cümleler, **tırnak içinde** verilir. Atatürk, “Hayatta en hakiki mürşit ilimdir.” diyor.
- Tırnak içindeki alıntının sonunda bulunan işaret (nokta vb.) tırnak içinde kalır: Ben, “Gider gitmez mektup yaz...” diyorum. O da “Sen de bekletme!” diyor, “Çabuk gel!” Necati CUMALI (Hikâye Tahlilleri)
- Bir cümlede **özel olarak belirtilmek istenen sözler** tırnak içine alınır: ... Zira biliyorsunuz ki, burada söz konusu olan şahıslar ve hâdiseler yazar tarafından “icat edilmemiş”, bizzat “görölmüş” ve “yaşanmış” tır. Hüseyin Rahmi ile Halid Ziya’nın kahramanları da bizde “gerçeklik hissi” uyandırıyorlar ama, ... Mehmet KAPLAN
- Bir yazıda geçen **kitap, makale, şiir başlıkları** (adları) tırnak içinde verilir: Hüseyin Rahmi’nin “Ecir ve Sabır” hikâyesinde, bambaşka insanlarla karşılaşılıyor. Mehmet KAPLAN

İncelenen diğer ders kitaplarından, Dayanışma Yayınları’nın “Türk Dili 2”⁴⁶, Şimşek Yayınları’nın “Türk Dili 3”⁴⁷, Serhat Yayınları’nın “Türk Dili 3”⁴⁸, Dayanışma Yayınları’nın “Türk Dili 3”⁴⁹, Millî Eğitim Bakanlığının “Türk Dili 3”⁵⁰ adlı ders kitaplarında, noktalama işaretlerinin konu anlatımı yapılmadığı, yalnızca uygulama çalışmalarına yer verildiği görüldü.

⁴⁵ ŞİMŞEK, s. 129-130

⁴⁶ Fatma GÜNERİ, Türk Dili 2, Dayanışma Yayınları, Ankara, 2001.

⁴⁷ Rasim ŞİMŞEK, Türk Dili 3, Şimşek Yayınları, İstanbul, 2002.

⁴⁸ Rekin ERTEM, Türk Dili 3, Serhat Yayınları, İstanbul, 2003.

⁴⁹ Fatma GÜNERİ, Türk Dili 3, Dayanışma Yayınları, Ankara, 2001.

⁵⁰ Komisyon, Türk Dili 3, Millî Eğitim Yayınevi, Ankara, 2002.

III. İMLÂ KILAVUZUNDA NOKTALAMA İŞARETLERİ

Noktalama işaretleri, “İmlâ Kılavuzu”nda⁵¹ aşağıdaki şekilde anlatılmıştır:

Nokta (.)

1. Cümlelerin sonuna konur: Türk Dil Kurumu, 1932 yılında kurulmuştur.

Artık o, ne üniformalı bir başkumandan, ne fraklı ve beyaz kravatlı bir devlet başkanıydı.

(Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Panorama)

2. Kısaltmaların sonuna konur: Alb. (albay), Dr. (doktor), Yard. Doç. (yardımcı doçent) vb.

3. Sayılardan sonra sıra bildirmek için konur: 3. (üçüncü), 15. (on beşinci), IV. (dördüncü)

4. Bir yazının maddelerini gösteren rakam veya harflerden sonra konur:

I. 1. A. a.
II. 2. B. b.

5. Tarihlerin yazılışında gün, ay ve yılı gösteren sayıları birbirinden ayırmak için konur: 29.5.1453

6. Saat ve dakika gösteren sayıları birbirinden ayırmak için konur: Tren 09.15'te kalktı.

7. Arka arkaya sıralanan virgülle veya çizgiyle ayrılan rakamlardan sadece sonuncu rakama nokta konur: 3, 4 ve 7. maddeler; XII – XIV. yüzyıllar arasında.

8. Bibliyografik künyelerin sonuna konur: Ağâh Sırrı Levend, Türk Dilinde Gelişme ve Sadeleşme Evreleri, Ankara 1960.

9. Üçlü gruplara ayrılarak yazılan büyük sayılarda gruplar arasına konur: 16.551.000

10. Matematikte çarpma işareti yerine kullanılır: $4.5 = 20$

Virgül (,)

1. Birbiri ardınca sıralanan eş görevli kelime ve kelime gruplarının arasına konur:

Fırtınadan, soğuktan, karanlıktan ve biraz da korkudan sonra bu sıcak, aydınlık ve sevimli odanın havasında erir gibi oldum. (Halide Edip Adıvar, Kalp Ağrısı)

2. Sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için konur: Bir varmış, bir yokmuş.

3. Cümlede özel olarak vurgulanması gereken öğelerden sonra konur:

Binaenaleyh, biz her vasıttan, yalnız ve ancak, bir noktadan istifade ederiz. (Mustafa Kemal Atatürk)

4. Uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş olan öğeleri belirtmek için konur:

Saniye Hanımefendi, merdivenlerde oğlunun ayak seslerini duyar duymaz, hasretlisini karşılamaya atılan bir genç kadın gibi, koltuğundan fırlamış ve ona kapıyı kendi eliyle açmaya gelmişti. (Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Panorama)

5. Cümle içinde ara sözlere ve ara cümleleri ayırmak için konur: Örnek olsun diye, örnek istemez ya, söylüyorum.

6. Anlama güç kazandırmak için tekrarlanan kelimeler arasına konur:

Akşam, yine akşam, yine akşam,

Göllerde bu dem bir kamış olsam! (Ahmet Haşim)

7. Tırnak içinde olmayan aktarma cümlelerden sonra konur: Datça'ya yarın gideceğim, dedi.

8. Konuşma çizgisinden önce konur:

Hatta bahçede gezen hanımefendi bile işin farkına varıp,

– Nen var senin çocuğum, diye sormak zorunda kaldı. (Haldun Taner, Hikâyeler)

9. Kendisinden sonraki cümleye bağlı olarak ret, kabul ve teşvik bildiren hayır, yok, yoo, evet, peki, pekâlâ, tamam, olur, hayhay, baş üstüne, öyle, haydi, elbette gibi kelimelerden sonra konur: Peki, gideriz. Olur, ben de size katılırım. Hayhay, memnun oluruz. Haydi, geç kalıyoruz.

10. Bir kelimenin kendisinden sonra gelen kelime veya kelime gruplarıyla yapı ve anlam bakımından bağlantısı olmadığını göstermek için kullanılır:

Bu, tek gözlü, genç fakat ihtiyar görünen bir adamcağızdır. (Halit Ziya Uşaklıgil, İzmir Hikâyeleri)

11. Hitap için kullanılan kelimelerden sonra konur:

Efendiler, bilirsiniz ki, hayat demek, mücadele, müsademe demektir. (Mustafa Kemal Atatürk)

12. Yazışmalarda, başvuru makamının adından sonra konur: Türk Dil Kurumu Başkanlığına,

13. Yazışmalarda, yer adlarını tarihlerden ayırmak için konur: Kuşadası, 7 Şubat (Reşat Nuri Güntekin, Çalığışu)

14. Sayıların yazılışında, kesirleri ayırmak için konur: 38,6 (otuz sekiz tam, onda altı)

⁵¹ Türk Dil Kurumu, İmlâ Kılavuzu, Ankara, 2000, s. 51-64

15. Bibliyografik künyelerde yazar, eser, basım evi vb. maddelerden sonra konur:
Falih Rıfkı Atay, Tuna Kıyıları, Remzi Kitap Evi, İstanbul 1938.
Yazarın soyadı önce yazılmışsa soyadından sonra da virgül konur:
Ergin, Muharrem, Dede Korkut Kitabı, Ankara 1958.

Noktalı virgül (;)

1. Cümle içinde virgüllerle ayrılmış tür veya takımları birbirinden ayırmak için konur: Erkek çocuklara Doğan, Tuğrul, Aslan, Orhan; kız çocuklara ise İnci, Çiçek, Gönül, Yonca adları verilir.
2. Ögeleri arasında virgül bulunan sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için konur: Sevinçten, heyecandan içim içime sığmıyor; bağırarak, kahkahalar atarak, ağlamak istiyorum.
3. Virgülle ayrılmış örnekleri farklı örneklerden ayırmak için konur: Türkiye, İngiltere, Azerbaycan; İstanbul, Londra, Bakü.
4. Kendilerinden evvelki cümleyle ilgi kuran ancak, yalnız, fakat, lâkin, çünkü, yoksa, bundan dolayı, binaenaleyh, sonuç olarak, bununla birlikte, öyleyse vb. cümle başı bağlaçlarından önce konur: Halis bir şiir fena okunabilir; lâkin sahte bir şiir iyi okunamaz. (Yahya Kemal Beyatlı)

İki nokta (:)

1. Kendisinden sonra örnek verilecek cümlelerin sonuna konur: Millî Edebiyat akımının temsilcilerinden bir kısmını sıralayalım: Ömer Seyfettin, Halide Edip Adıvar, Ziya Gökalp, Mehmet Emin Yurdakul, Ali Canip Yöntem.
2. Kendisinden sonra açıklama yapılacak cümlelerin sonuna konur:
Bu kararın istinat ettiği en kuvvetli muhakeme ve mantık şu idi: Esas, Türk milletinin haysiyetli ve şerefli bir millet olarak yaşamasıdır. (Mustafa Kemal Atatürk)
3. Kütüphanecilik alanında yazar adı ile eser başlığı arasında konur: Yahya Kemal Beyatlı: Kendi Gök Kubbe, Falih Rıfkı Atay: Çankaya, Yakup Kadri Karaosmanoğlu: Yaban, Faruk Nafiz Çamlıbel: Bir Ömür Böyle Geçti (bk. Virgül 15).
4. Ses biliminde uzun ünlüyü göstermek için kullanılır: a:ile, ka:til, usu:le, i:cat.
5. Edebî eserlerdeki karşılıklı konuşmalarda, konuşan kişinin adından sonra konur:
Bilge Kağan: Türklerim, işitin!
Üstten gök çökmedikçe
altan yer delinmedikçe
ülkenizi, törenizi kim bozabilir sizin?
Koro : Göğe erer başımız
başınla senin !
Bilge Kağan: Ulusum birleşip yücelsin diye
gece uyumadım, gündüz oturdum.
Türklerim Bilge Kağan der bana.
Ben her şeyi onlar için bildim.
Nöbetteyim !
(A. Turan Oflazoğlu, Anıtkabir)
6. Matematikte bölme işareti olarak kullanılır: 56:8=7, 100:2=50.

Üç nokta (...)

1. Tamamlanmamış cümlelerin sonuna konur:
Ne çare ki, çirkinliği hemencecik ve herkes tarafından görülüyordu da, bu yanı... (Tarık Buğra, Dönemeçte)
2. Kaba sayıldığı için veya bir başka sebepten ötürü açıklanmak istenmeyen kelime ve bölümlerin yerine konur: Kılavuzu karga olanın burnu b...tan çıkmaz.
3. Alıntılarda; başta, ortada ve sonda alınmayan kelime ve bölümlerin yerine konur:
Mümtaz, bu dükkâna bakarken hiç farkında olmadan Mallarmé'nin mısraını hatırladı: "Meçhul bir felâketten buraya düşmüş..." (Ahmet Hamdi Tanpınar, Huzur)
4. Sözü bir yerde kesilerek geri kalan bölümün okuyucunun muhayyilesine bırakıldığını göstermek veya ifadeye güç katmak için konur:
Karşı sahilde mor, fark olunmaz sisler altındaki dağlar, korular, beyaz yalılar... Ve bütün bunların üzerinde bir esatir rüyasının havaî hakikati gibi uçan martı sürüleri... (Ömer Seyfettin, Bahar ve Kelebekler)
5. Ünlem ve seslenmelerde anlatımı pekiştirmek için konur:

Gölgeler yaklaştılar. Bir adım kalınca onu kıyafetinden tanıdılar:

— Koca Ali... Koca Ali, be!...

(Ömer Seyfettin, Diyet)

6. Karşılıklı konuşmalarda, yeterli olmayan, eksik bırakılan cevaplarda kullanılır:

—Yabancı yok!

— Kimsin?

— Ali...

— Hangi Ali?

— ...

— Sen misin, Ali usta?

— Benim!...

— Ne arıyorsun bu vakit buralarda?

— Hiç...

— Nasıl hiç? Suya çekicini mi düşürdün yoksa !... (Ömer Seyfettin, Diyet)

— !...

Soru işareti (?)

1. Soru bildiren cümle veya sözlerin sonuna konur:

Ne zaman tükenecek bu yollar, arabacı? (Faruk Nafiz Çamlıbel, Yolcu ile Arabacı)

2. Bilinmeyen yer, tarih vb. durumlar için kullanılır: Yunus Emre (1240?-1320)

3. Bir bilginin şüpheyle karşılandığı veya kesin olmadığı durumlarda yay araç içinde soru işareti kullanılır: Ankara'dan Konya'ya 1,5 (?) saatte gitmiş.

Ünlem işareti (!)

1. Sevinç, kıvanç, acı, korku, şaşma gibi duyguları anlatan cümlelerin sonuna konur:

Ne mutlu Türküm diyene! (Mustafa Kemal Atatürk)

2. Seslenme, hitap ve uyarı sözlerinden sonra konur:

Ordular! İlk hedefiniz Akdenizdir, ileri! (Mustafa Kemal Atatürk)

3. Bir söze alay, kinaye veya küçümseme anlamı kazandırmak için araç içinde ünlem işareti kullanılır: İsteseymiş bir günde bitirmiş (!) ama ne yazık ki vakti yokmuş (!)

Tırnak işareti (“...”)

1. Başka bir kimseden veya yazıdan olduğu gibi aktarılan sözler tırnak içine alınır: Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinin ön cephesinde Atatürk'ün “Hayatta en hakikî mürşit ilimdir.” vecizesi yer almaktadır.

2. Özel olarak belirtilmek istenen sözler tırnak içine alınır: Yeni bir “barış taarruzu” başladı.

3. Kitapların ve yazıların adları ve başlıkları tırnak içine alınır:

Yahya Kemal'in bazı şiirleri “Kendi Gök Kubbemiz” adı altında çıktı. (Ahmet Hamdi Tanpınar)

İKİNCİ BÖLÜM

İŞARETLERİN BİLGİ-BECERİ ORANLARININ İNCELENMESİ

1. “NOKTALAMA İŞARETLERİNE GÖRE” BİLGİ-BECERİ DÜZEYLERİNİN DURUMU

Noktalama işaretlerinin bilgi-beceri başarı oranları ölçülerek sonuçlar tablolara dökülmüştür. Sağa dayalı olan küçük tablolar ise Muharrem Mete'nin Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde 2001 yılında yaptığı “İlköğretim 4-8. Sınıflarda Noktalama İşaretlerinin Kullanımında Bilgi-Beceri Oranlarının Tespiti”⁵² adlı yüksek lisans tezinden aynen aktarılmıştır. Bunun yapılmasının nedeni ise ortaöğretim öğrencileri ile ilköğretim öğrencilerinin noktalama işaretlerindeki başarı durumlarını karşılaştırmak ve ortaya koymaktır.

A) NOKTA İŞARETİ

	BİLGİ				BECERİ			
	Soru Sayısı	Doğru Cevap	YÜZDE	Sıralama Derecesi	Soru Sayısı	Doğru Cevap	YÜZDE	Sıralama Derecesi
9. Sınıf	500	420	84	3	3890	2620	67,3	2
10. Sınıf	500	449	89,8	2	3382	2094	61,9	3
11. Sınıf	500	454	90,8	1	3580	2448	68,3	1
Toplam	1500	1323	264,6		10852	7162	197,5	
Ortalama	500	441	88,2		3617	2387	65,8	

	BİLGİ				BECERİ			
	Soru Sayısı	Doğru Cevap	YÜZDE	Sıralama Derecesi	Soru Sayısı	Doğru Cevap	YÜZDE	Sıralama Derecesi
4.Sınıf	500	282	56,5	5	1300	1022	78,6	5
5.Sınıf	500	327	65,5	4	1300	1111	85,5	2
6.Sınıf	500	324	64,8	3	1300	1047	80,5	4
7.Sınıf	500	360	72	2	1300	1151	88,5	1
8.Sınıf	500	404	80,8	1	1300	1096	84,3	3
Toplam	2500	1697	339,6		6500	5427	417,4	
Ortalama	500	339,4	67,9		1300	1085	83,47	

⁵² Muharrem METE, İlköğretim 4-8. Sınıflarda Noktalama İşaretlerinin Kullanımında Bilgi-Beceri Oranlarının Tespiti, Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon, 2001.

Nokta işaretinin bilgi ve beceri olarak kullanım oranlarını ölçmek için yapılan çalışmalar sonucunda, yukarıdaki tabloya çıkarılan veriler elde edildi. Bu veriler incelendiğinde ise:

- Yapılan çalışma sonucunda, noktanın bilgi ve beceri olarak kullanımında ortalama başarı oranı %77,05 olarak ortaya çıktı. Bu sonucun diğer işaretlerin bilgi ve beceri ortalamalarına bakıldığında en iyi sonuç olduğu görüldü. Bu da noktanın kullanımının, diğer noktalama işaretlerinin kullanımına göre daha yerinde ve bilinçli olarak yapıldığını göstermektedir.
- Nokta işaretinin bilgi düzeyi başarı ortalaması beceri düzeyi başarı ortalamasının %22,3 üstünde yer aldı. Diğer işaretlerin kullanımında da, bilgi düzeylerindeki başarıları beceri durumundaki başarılarının üstünde görüldü.
- İşaretin bilgi düzeyi incelendiğinde %88,2 olan bir başarı görülüyor. Diğer işaretlerle kıyaslandığında, noktanın bilgi düzeyi 4. sırada yer alıyor. Bu oran, aynı zamanda tırnak işaretinin bilgi başarı oranıyla hemen hemen aynı düzeyde bulunuyor.
- Noktanın bilgi başarı oranları sınıflar bazında incelendiğinde ise ilk sırada %90,8 ile 11. sınıflar görülüyor. 11. sınıfları %1'lik bir düşüşle (%89,8) 10. sınıflar izliyor. Yine 10. sınıfları %5,8'lik azalmayla (%84) 9. sınıflar izliyor.
- Noktanın en üst bilgi düzeyi ile en alt bilgi düzeyi arasında %6,8'lik bir fark bulunuyor. Bu farkın genel olarak sınıflar arasında düzenli bir dağılım gösterdiği söylenebilir.
- Nokta işaretinin becerideki başarısı ortalamasına bakıldığında ise %65,9'luk bir oranla karşılaşıyor. Bu rakam bize noktanın, diğer işaretlerin beceri oranlarından daha yüksek olduğunu gösteriyor; zira noktanın beceri ortalamasıyla ona en yakın beceri ortalamasına sahip olan virgülün arasında %27,7'lik bir fark bulunuyor. Bu fark da gösteriyor ki en iyi beceri nokta işaretinin kullanımında kazandırılmıştır.
- Noktanın beceri olarak kullanımında en yüksek oran %68,3 ile 11. sınıflarda görülüyor. 11. sınıfları %1'lik bir azalma ile (%67,3) 9. sınıflar; onu da %5,4'lük bir azalma ile (%61,9) 10. sınıflar takip ediyor. 10. sınıfların beceri düzeylerinin, 9. sınıfların beceri düzeylerinden yüksek çıkması beklenirken böyle olmadığı; 10.

sınıfların ortalamasının, 9. sınıfların ortalamasından %5,4 daha düşük olduğu gözlenmiştir.

- En iyi düzeyle en düşük düzey arasındaki bilgi farkı ile (%6,8) beceri farkı (%6,4) arasında önemli bir fark olmadığı gözlenmektedir.
- İşaretin kullanımında bilgi-beceri başarı ortalaması olarak %77 olan bir kullanım oranına ulaşılmış. Bu ortalama ile nokta işareti, diğer işaretlere göre ilk sırada yer alıyor. Bunun nedeni ise, noktanın bilgi ve beceri oranları arasındaki farkın diğer işaretlere oranla birbirine daha yakın olmasıdır; zira beceri oranı %50'nin üstünde (%65,8) olan tek işaretin nokta olması dikkat çekicidir.
- Noktanın bilgi-beceri ortalamasının diğer işaretlere göre daha yüksek olmasındaki etken, üzerinde en çok durulan ve kullanımına en fazla dikkat edilen işaretin nokta olmasıdır.
- Noktanın ortaöğretimdeki bilgi ortalaması (%88,2), ilköğretimdeki bilgi ortalamasından (%67,9) %20,3 daha yüksek olarak karşımıza çıkıyor.
- Noktanın beceri ortalamalarında ise ortaöğretimdeki oranların (%65,8) ilköğretimdeki oranlardan (%83,47) %17,67 daha aşağıda olduğu görülüyor. Bundan da noktanın kullanımında ilköğretim öğrencilerinin ortaöğretim öğrencilerinden daha başarılı olduğu sonucuna ulaşıyoruz.

B) VİRGÜL İŞARETİ

	BİLGİ				BECERİ			
	Soru Sayısı	Doğru Cevap	YÜZDE	Sıralama Derecesi	Soru Sayısı	Doğru Cevap	YÜZDE	Sıralama Derecesi
9. Sınıf	500	418	83,6	1	2383	805	33,7	1
10. Sınıf	500	377	75,4	3	1884	631	33,4	2
11. Sınıf	500	404	80,8	2	2123	688	32,4	3
Toplam	1500	1199	239,8		6390	2124	99,5	
Ortalama	500	399	79,9		2130	708	33,1	

	BİLGİ				BECERİ			
	Soru Sayısı	Doğru Cevap	YÜZDE	Sıralama Derecesi	Soru Sayısı	Doğru Cevap	YÜZDE	Sıralama Derecesi
4.Sınıf	500	204	40,8	5	860	353	41	5
5.Sınıf	500	226	45,3	4	860	492	57,2	2
6.Sınıf	500	246	49,3	3	860	365	42,3	4
7.Sınıf	500	306	61,3	2	860	550	63,9	1
8.Sınıf	500	378	75,5	1	860	432	50,2	3
Toplam	2500	1360	272,2		4300	2192	254,6	
Ortalama	500	272	54,44		860	438	50,92	

Virgül işaretinin kullanımı ile ilgili yaptığımız çalışmalar sonucunda yukarıdaki tabloya çıkardığımız oranlar elde edildi:

- Virgül için elde edilen bilgi başarı ortalamalarına bakıldığında %79,9 oranında bir ortalamayla karşılaşıldı. Bu oranla virgül, tüm işaretler içinde 5. sırada yer alıyor.
- İşaretin bilgi düzeyine sınıflar bazında bakıldığında, en iyi başarının %83,6 ile 9. sınıflarda olduğu görülüyor. Bu sınıfları %80,8 ile 11. sınıflar takip ediyor. 11. sınıfların ardından ise %75,4 ile 10. sınıflar geliyor. İşaretin bilgi düzeyinde 11. sınıfların en yüksek ortalamaya sahip olması beklenirdi; ancak en yüksek oran, 11. sınıflardan %2,8 daha yüksek ortalamayla 9. sınıflardır. Tabloyu incelediğimizde 10. sınıfların, virgülün bilgi düzeyinde son sırada oldukları sonucuna da ulaşabiliyoruz.
- Sınıflar bazında virgülün bilgi düzeyleri incelendiğinde tüm sınıfların %50'nin üstünde bir ortalamaya sahip oldukları görülmektedir.

- Virgöl işaretinin beceri olarak kullanımına bakıldığında ise ortalama 33,1'lik bir başarı oranı ile karşılaşıyor. Bu oran diğer işaretlerin beceri oranlarıyla karşılaştırıldığında 4. sırada yer alıyor.
- Virgölün beceri başarı oranı (%33,1), bilgi başarı oranının (%79,9) %46,8 altında yer alıyor. Buradan da öğrencilerin virgölün kullanım yerlerini bilmelerine rağmen bu işareti uygulamaya geçiremedikleri sonucuna ulaşıyoruz.
- İşaretin beceri başarı oranlarında en iyi ortalama %33,7 ile 9. sınıflarda görülüyor. 9. sınıfları %33,4 ile 10. sınıflar, 10. sınıfları da %32,4 ile 11. sınıflar takip ediyor. 9. sınıfların bilgi ortalamalarıyla beceri ortalamaları arasında %49,9'luk bir fark bulunuyor. Bu fark, 10. sınıflarda %42, 11. sınıflarda ise %48,4 olarak karşımıza çıkıyor. 9. ve 11. sınıflar virgöl işaretini, bildiklerinin neredeyse yarısı kadar uygulayabilmektedirler.
- İşaretin beceri düzeyleri incelendiğinde tüm sınıfların ortalamalarının %50'nin altında olduğu görülüyor.
- Virgölün bilgi-beceri başarı kullanım ortalaması ise %55,5. Virgöl, tüm işaretler arasında 5. sırada yer alıyor. İşaretin bilgi-beceri oranları arasındaki büyük fark sonucunda ortaya çıkan tablo, bize bu işaretin uygulanmasında bazı sorunlar olduğunu gösteriyor.
- Virgöl, kullanım alanı çok geniş bir işarettir; ancak uygulamada aksaklıklar söz konudur. Bunda en büyük etken, işaretin kullanımında yeterli titizliğin gösterilmemesi olmalıdır.
- Ortaöğretim öğrencileriyle ilköğretim öğrencileri arasında virgölün bilgi başarı oranlarına bakıldığında ortaöğretim öğrencilerinin bilgi düzeyinin (%79,9), ilköğretim öğrencilerinin bilgi düzeyinden (%54,44) %25,46 daha yüksek olduğu görülmektedir.
- Virgölün beceri başarı düzeylerine bakıldığında ise ortaöğretim öğrencilerinin ortalamasının (%33,1) ilköğretim öğrencilerinin ortalamasından (%50,92) %17,82 oranında daha düşük olduğu görülmektedir. Bu durum, ilköğretim öğrencilerini, virgölün uygulanmasında ortaöğretim öğrencilerinden daha başarılı olduğunu göstermektedir.

C) NOKTALI VİRGÜL İŞARETİ

	BİLGİ				BECERİ			
	Soru Sayısı	Doğru Cevap	YÜZDE	Sıralama Derecesi	Soru Sayısı	Doğru Cevap	YÜZDE	Sıralama Derecesi
9. Sınıf	500	369	73,8	1	749	164	21,8	1
10. Sınıf	500	332	66,4	3	756	87	11,5	3
11. Sınıf	500	364	72,8	2	622	95	15,2	2
Toplam	1500	1065	213		2127	346	70,4	
Ortalama	500	355	71		709	115,3	16,1	

Noktalama işaretlerinden noktalı virgülün bilgi-beceri başarı oranlarını tespit etmek için yapılan çalışmalar sonucunda yukarıdaki tabloya aktarılan veriler elde edildi. Bu tabloya göre:

- Bu işaretin bilgi düzeyini ölçmek için yapılan çalışmalar sonucunda %71'lik bir başarı düzeyi elde edildi. Bu oran iki nokta işaretinden sonraki en düşük 2. orandır.
- İşaretin bilgi başarı düzeyi sınıflar bazında ele alındığında sınıflar arasında belirgin bir fark olmadığı görülüyor. En yüksek bilgi düzeyi ile en düşük bilgi düzeyi arasında %7,4'lük bir fark bulunuyor. En iyi bilgi oranı %73,8 ile 9. sınıflara ait. 9. sınıfları %1'lik bir düşüle 11. sınıflar izliyor.
- En düşük bilgi oranı ise %66,4 ile 10. sınıflarda ortaya çıktı. 10. sınıflar, noktalı virgülle birlikte virgül, iki nokta, üç nokta ve soru işaretinde de bilgi düzeyinde en düşük ortalamayla son sırada yer alıyor.
- Noktalı virgül işaretinin beceri olarak kullanımına bakıldığında ise ortalama %16,1'lik bir sonuca ulaşıyor. Bu beceri ortalaması, işaretin bilgi ortalamasının %54,9 altında yer alıyor. Ayrıca bu beceri düzeyinin, diğer işaretlerin beceri düzeyi dikkate alındığında son sırada yer aldığı görülüyor. İşaretin bilgi düzeyi ile beceri düzeyi arasında %50'nin üstünde bir fark ortaya çıkıyor. Bu da öğrencilerin noktalı virgül işaretini uygulamakta oldukça başarısız olduklarını gösteriyor.

- İşaretin beceri başarı oranlarına sınıflar olarak bakıldığında en iyi beceri oranı %21,8 ile 9. sınıflarda görülüyor. 9. sınıfları %15,2 ile 11. sınıflar, 11. sınıfları da %11,5 il3 10. sınıflar izliyor.
- Sınıfların beceri sıralaması ile bilgi sıralamasının doğru orantılı olduğu; ancak beceri oranlarının bilgi oranlarına göre çok düşük olduğu görüldü. Bu sonuçlara göre öğrencilerin noktalı virgölde bildiklerini uygulamaya geçiremedikleri ortaya çıkmaktadır.
- İşaretin bilgi ve beceri olarak kullanımında %43,5 olan ortalama ile karşılaşılıyor. Ortalama kullanım olarak da işaretin, diğer işaretler arasında son sırada yer almakta olduğu görülüyor. Buradan da noktalı virgölün bilgi-beceri olarak kullanımında tüm işaretler içinde en az paya sahip olduğu ortaya çıkmaktadır. Bilgi-beceri ortalamaları dikkate alındığında öğrencilerin en başarısız oldukları işaretin noktalı virgöl olduğu görülüyor.
- İşaretin bilinmesinde ve uygulanmasında dikkati çeken diğer bir nokta ise en yüksek orana sahip olan sınıfın 11. değil, 9. sınıflar olması; 10. sınıfların ise son sırada yer almasıdır.

Ç) İKİ NOKTA İŞARETİ

	BİLGİ				BECERİ			
	Soru Sayısı	Doğru Cevap	YÜZDE	Sıralama Derecesi	Soru Sayısı	Doğru Cevap	YÜZDE	Sıralama Derecesi
9. Sınıf	500	324	64,8	2	578	198	34,2	1
10. Sınıf	500	294	58,8	3	531	118	22,2	3
11. Sınıf	500	336	67,2	1	525	145	27,6	2
Toplam	1500	954	190,8		1634	461	84	
Ortalama	500	318	63,6		544,6	153,6	28	

	BİLGİ				BECERİ			
	Soru Sayısı	Doğru Cevap	YÜZDE	Sıralama Derecesi	Soru Sayısı	Doğru Cevap	YÜZDE	Sıralama Derecesi
4.Sınıf	500	277	55,5	5	350	185	52,8	5
5.Sınıf	500	290	58	3	350	254	72,5	2
6.Sınıf	500	279	55,8	4	350	234	66,7	3
7.Sınıf	500	312	62,5	2	350	270	77,1	1
8.Sınıf	500	353	70,5	1	350	225	64,2	4
Toplam	2500	1511	302,3		1750	1168	333,3	
Ortalama	500	302,2	60,5		350	233	66,6	

Noktalama işaretlerinden iki noktanın bilgi-beceri başarı oranlarını tespit etmek için yapılan çalışmalar sonucunda elde edilen verilere göre:

- Bu işaretin bilgi başarı düzeyini ölçmek için yapılan çalışmalar sonucunda %63,6 olan bir başarı düzeyi elde edildi. Bu oran, tüm işaretler içinde en düşük bilgi oranı olarak karşımıza çıkıyor.
- İşaretin bilgi düzeyi sınıflar bazında ele alındığında ise sınıflar arasında belirgin bir fark olmadığı görülüyor. En yüksek bilgi düzeyi ile en düşük bilgi düzeyi arasında %8,4'lük bir fark bulunuyor. En iyi bilgi oranına %67,2 ile 11. sınıflar sahip. 11. sınıfları %2,4 oranında bir düşüşle (%64,8) 9. sınıflar izliyor.
- En düşük bilgi oranı ise %58,8 ile 10. sınıflarda ortaya çıktı. İşaretin bilgi düzeyi dikkate alındığında 10. sınıfların, sınıf bazında 2. sırada olması beklenirken son sırada olduğu görülmüştür.
- İki nokta işaretinin beceri olarak kullanımına bakıldığında ise ortalama %28'le karşılaşıyor. Bu beceri oranı bilgi oranının %35,6 altında yer alıyor. Ayrıca bu oranla iki nokta, tüm işaretler içinde 5. sırada yer alıyor. İşaretin bilgi oranıyla

beceri oranı arasındaki fark da öğrencilerin iki nokta işaretini uygulamada başarılı olamadıklarını gösteriyor.

- İşaretin beceri başarı oranlarına sınıflar bazında bakıldığında en yüksek beceri oranı, bilgi oranına göre %30,6'lık bir düşükle 9. sınıflarda görülüyor. 9. sınıflar, bilgi oranlarında 11. sınıfların altında 2. sırada yer alırken beceri oranlarında %34,2 ile ilk sırada yer alıyor. 9. sınıfları %6,6'lık bir düşükle (%27,6)11. sınıflar, onları da %5,4'lük bir düşükle (%22.2) 10. sınıflar izliyor. 10. sınıfların, bilgi ortalamalarında olduğu gibi beceri ortalamalarında da son sırada yer aldıkları görülüyor.
- İşaretin en yüksek beceri ortalamasıyla en düşük beceri ortalaması arasında %12'lik bir fark söz konusu. Bu fark, bilgi oranlarında %8,4 olarak karşımıza çıkmıştı.
- İki nokta işaretinin bilgi düzeyi ile beceri düzeyi arasındaki farkın yüksek olması, bu işaretin hedeflenen düzeyde uygulanmadığını gösteriyor. Öğrencilerin noktalama işaretlerini, bildikleri düzeyde uygulayabilmeleri beklenmektedir.
- İşaretin bilgi ve beceri olarak kullanımında %45,8 olan bir ortalama ile karşılaşıyor. Ortalama kullanım oranı olarak işaret, noktalı virgülün üstünde 7. sırada yer alıyor. Ayrıca iki noktanın, noktalı virgülle birlikte bilgi-beceri ortalaması bakımından %50'nin altında yer alan iki işarettten biri olduğu sonucuna ulaşıyoruz.
- İşareti, ortaöğretim öğrencilerinin, ilköğretim öğrencilerine kıyasla ortalama %3,1 oranında daha iyi bildikleri görülüyor; ancak işaretin beceri ortalamaları dikkate alındığında ilköğretim öğrencilerinin, iki noktayı ortaöğretim öğrencilerinden %38,6 oranında daha iyi kullanabildikleri sonucuna ulaşıyoruz.
- Türkçe bir beceri dersidir; dolayısıyla noktalama işaretlerini doğru olarak uygulayabilmek asıl hedeftir; ancak ilköğretim öğrencilerinin iki nokta işaretini ortaöğretim öğrencilerinden daha doğru uygulayabilmeleri şaşırtıcı bir durum olarak karşımıza çıkıyor.

D) ÜÇ NOKTA İŞARETİ

	BİLGİ				BECERİ			
	Soru Sayısı	Doğru Cevap	YÜZDE	Sıralama Derecesi	Soru Sayısı	Doğru Cevap	YÜZDE	Sıralama Derecesi
9. Sınıf	500	455	91	1	730	162	22,1	3
10. Sınıf	500	452	90,4	3	710	228	32,1	1
11. Sınıf	500	454	90,8	2	744	221	29,7	2
Toplam	1500	1361	272,2		2184	611	83,9	
Ortalama	500	453,6	90,7		728	203,6	27,9	

	BİLGİ				BECERİ			
	Soru Sayısı	Doğru Cevap	YÜZDE	Sıralama Derecesi	Soru Sayısı	Doğru Cevap	YÜZDE	Sıralama Derecesi
4.Sınıf	500	256	51,3	5	125	35	28	5
5.Sınıf	500	291	58,3	3	125	56	45	3
6.Sınıf	500	286	57,3	4	125	59	47	2
7.Sınıf	500	364	72,3	2	125	79	63	1
8.Sınıf	500	413	82,5	1	125	54	43	4
Toplam	2500	1610	321,7		625	283	226	
Ortalama	500	322	64,3		125	56,6	45,2	

Üç nokta işaretinin kullanım oranlarını ölçmek için yapılan çalışmalar sonucunda ulaşılan veriler değerlendirildiğinde:

- Bu işaretin bilgi başarı düzeyini ölçmek için yapılan çalışmalar sonucunda ortalama %90,7 olan bir oran elde edildi. İşaretin bilgi oranı, diğer bilgi oranlarıyla karşılaştırıldığında bu oran 8 işaret arasında soru işaretinden sonra 2. sırada yer aldı. Bu da bilgi düzeyinin iyi seviyede olduğunu gösteriyor.
- İşaretin en yüksek bilgi başarı ortalamasıyla en düşük bilgi başarı ortalaması arasında %0,6'lık bir fark bulunuyor. Buradan da üç noktanın öğretiminde sınıflar arasında belirgin bir fark olmadığı sonucuna ulaşıyoruz. Üç nokta işaretinin bilgi olarak kullanımında en iyi oran %91 ile 9. sınıflarda görülüyor. 9. sınıfları %0,2'lik bir düşüşle (%90,8) 11. sınıflar takip ediyor.
- İşaretin bilgi düzeyi olarak öğretiminde %90,4 ile 10. sınıflar son sırada yer aldı. 10. ve 11. sınıfların 9. sınıflardan daha yüksek bir bilgi ortalamasına sahip olması beklenirken böyle olmadığı, 10. sınıfların ortalama 9. sınıfların altında yer aldığı görülüyor. Aynı şekilde 11. sınıflar da üç noktanın bilgi ortalamasında 9. sınıfların altında yer alıyor.

- Üç nokta işaretinin beceri olarak kullanımıyla ilgili rakamlara bakıldığında ise ortalama %27,9 ile karşılaşıyor. Bu beceri oranı, diğer işaretlerin beceri oranlarına bakıldığında 6. sırada yer aldı. Bu da işaretin beceri oranıyla bilgi oranı arasında ters orantı olduğunu gösteriyor. İşaretin bilgi oranıyla (%90,7) beceri oranı (%27,9) arasındaki %62,8'lik fark, üç noktanın iyi bilinmesine rağmen çok yetersiz bir düzeyde uygulanabildiğini gösteriyor. Ayrıca bilgi-beceri oranları arasındaki en büyük fark da bu işaretle görülüyor.
- İşaretin beceri başarı düzeyine sınıflar bazında bakıldığında ise en yüksek beceri oranı %32,1 ile 10. sınıflara ait. Oysa 10. sınıflar bilgi ortalamaları bakımından 3 sınıf arasında son sırada yer alıyordu. 10. sınıfları, %29,7 ile 11. sınıflar izliyor.
- Beceri düzeyi olarak son sırada, bilgi düzeyi ortalamasında ilk sırada yer almasına rağmen, %22,1'lik bir ortalamayla 9. sınıflar yer alıyor. Buradan da 9. sınıfların, üç noktanın kullanım alanlarını bildiği hâlde işareti beceri düzeyinde uygulayamadıkları sonucuna ulaşıyoruz.
- Üç noktanın bilgi-beceri başarı ortalaması ise %59,3 olarak tespit edildi. Bu ortalama ile işaret, tüm işaretler içinde 4. sırada yer aldı. Oranın %50'nin üstünde olması, bilgi ortalamasının (%90,7) yüksek olmasından kaynaklanıyor.
- Üç noktanın ortaöğretim bilgi başarı ortalamasının (%90,7), ilköğretim bilgi başarı ortalamasından (%64,3) %26,4 oranında daha yüksek olduğu görülüyor.
- İşaretin beceri başarı ortalamalarına bakıldığında ise ilköğretim oranının (%45,2), ortaöğretim oranından (%27,9) %17,3 daha yüksek çıktığı görülüyor. Buradan da ortaöğretim öğrencilerinin, ilköğretim öğrencilerine oranla üç noktanın kullanım bilgisine daha fazla sahip olmalarına rağmen, aynı işaretin doğru uygulanmasında ilköğretim öğrencilerine göre çok başarısız oldukları sonucunu çıkarıyoruz.

E) SORU İŞARETİ

	BİLGİ				BECERİ			
	Soru Sayısı	Doğru Cevap	YÜZDE	Sıralama Derecesi	Soru Sayısı	Doğru Cevap	YÜZDE	Sıralama Derecesi
9. Sınıf	500	462	92,4	2	795	340	42,7	1
10. Sınıf	500	448	89,6	3	682	222	32,5	3
11. Sınıf	500	469	93,8	1	662	260	39,2	2
Toplam	1500	1379	275,8		2139	822	114,4	
Ortalama	500	459,6	91,9		713	274	38,1	

	BİLGİ				BECERİ			
	Soru Sayısı	Doğru Cevap	YÜZDE	Sıralama Derecesi	Soru Sayısı	Doğru Cevap	YÜZDE	Sıralama Derecesi
4.Sınıf	500	391	78,3	4	100	65	65	2
5.Sınıf	500	395	79	3	100	63	62,5	3
6.Sınıf	500	365	73	5	100	47	47,5	5
7.Sınıf	500	420	84	2	100	55	55	4
8.Sınıf	500	445	89	1	100	73	72,5	1
Toplam	2500	2016	403,3		500	303	303	
Ortalama	500	403,2	80,6		100	60,5	60,5	

Soru işaretinin kullanımıyla ilgili olarak yapılan ölçme çalışmaları sonucunda ortaya çıkan bilgi-beceri oranları incelendiğinde şu sonuçlara ulaşıldı:

- Soru işaretinin bilgi başarı düzeyi, incelenen noktalama işaretleri arasında ortalama %91,9 ile ilk sırada yer aldı. Bu ortalama oran, diğer işaretlerin ortalama başarı oranlarıyla karşılaştırıldığında iyi bir sonuç olarak karşımıza çıkıyor. Bu da gösteriyor ki öğrenciler tarafında en iyi bilinen noktalama işareti soru işaretidir.
- Bilgi olarak ilköğretim 2. sınıftan itibaren verilmeye başlanmasına rağmen bu işaretin, bilgi düzeyi olarak nokta ve virgül işaretinden yüksek çıktığı görülüyor.
- Soru işaretinin bilgi başarı düzeyi, sınıf bazında incelendiğinde ise en yüksek oranın %93,8 ile 11. sınıflarda olduğu görülüyor. 11. sınıfları %1,4'lük bir azalmayla (%92,4) 9. sınıflar izliyor.

- Bu işaretin bilgi düzeyinde en düşük oran ise %89,6 ile 10. sınıflara ait. 10. sınıflar, üç nokta, virgül, noktalı virgül ve iki nokta işaretleriyle birlikte soru işaretinde de bilgi düzeyi olarak son sırada yer alıyor.
- Soru işaretinin bilgi düzeyinde 10. sınıfların seviyelerinin, 9. sınıfların seviyelerinden daha yüksek olması beklenirken böyle olmadığı, 10. sınıf oranlarının 9. sınıf oranlarından %2,8 daha düşük olduğu gözleniyor.
- İşaretin beceri olarak kullanımında ulaşılan sonuçlara bakılacak olursa, nokta haricindeki diğer işaretlerde olduğu gibi, %50'nin altında bir oran (%38,1) karşımıza çıkıyor. Buradan da soru işaretinin iyi bilinmesine rağmen iyi uygulanmadığı yargısına varabiliriz. Soru işaretinin bilgi oranıyla beceri oranı arasındaki fark, %53,8 olarak karşımıza çıkıyor.
- Soru işaretinin beceri başarı ortalamalarını sınıflar bazında incelediğimizde en yüksek ortalamanın %42,7 ile 9. sınıflarda olduğunu görüyoruz. 9. sınıfları %3,5'lik bir düşüşle (%39,2) 11. sınıflar izliyor.
- İşaretin bilgi başarı oranında olduğu gibi beceri başarı oranında da en düşük ortalama %32,5 ile 10. sınıflarda görülüyor. 10. sınıflar, nokta, tırnak işareti, iki nokta ve noktalı virgülle birlikte soru işaretinde de beceri ortalamaları bakımından son sırada yer alıyor.
- İşaretin beceri ortalamasında en yüksek oran ile en düşük oran arasında %10,2'lik bir fark olduğu ortaya çıkıyor.
- İşaretin kullanımında genelde ise %65'lik bir düzeye ulaşılmış. Bu oranla soru işareti, noktadan sonra 2. sırada yer alıyor. %65'lik genel ortalama, %91,9 olan bilgi düzeyinin %26,9 altında yer alıyor. Bu da ortaya koyuyor ki bilgi düzeyi çok iyi olmasına rağmen bu bilgiler beceriye dönüştürülemediğinde öğrencilerdeki kullanım oranında bir düşme oluyor.
- İşaretin bilgi ortalamalarında ilk sırada yer alan 11. sınıfların, beceri ortalamalarında 2. sıraya geriledikleri görülüyor. Aynı zamanda bilgi ortalamalarında 11. sınıfların arkasından 2. sırada yer alan 9. sınıfların beceri ortalamalarında ilk sırada yer almaları dikkat çekiyor.

- Soru işaretinin bilgi oranlarında ortaöğretim ortalamaları (%91,9), ilköğretim ortalamalarından (%80,6) %11,3 daha yüksek iken aynı işaretin beceri ortalamalarında ilköğretim oranlarının (%60,5), ortaöğretim oranlarından (%38,1) %22,4 daha yüksek olduğu görüldü.
- Bu sonuçları incelediğimizde ortaöğretim öğrencilerinin soru işaretinde bilgi düzeylerinin ilköğretim öğrencilerinden yüksek olduğu; ancak aynı işaretin beceri düzeyleri dikkate alındığında ortaöğretim öğrencilerinin soru işaretini uygulamada ilköğretim öğrencilerine göre başarısız oldukları sonucuna ulaşıyoruz. Beceri ortalamaları arasındaki %22,4'lük farkın da bu sonucu destekler nitelikte olduğunu söyleyebiliriz.

F) ÜNLEM İŞARETİ

	BİLGİ				BECERİ			
	Soru Sayısı	Doğru Cevap	YÜZDE	Sıralama Derecesi	Soru Sayısı	Doğru Cevap	YÜZDE	Sıralama Derecesi
9. Sınıf	500	428	85,6	3	810	217	26,7	1
10. Sınıf	500	432	86,4	2	718	185	25,7	2
11. Sınıf	500	435	87	1	696	147	21,1	3
Toplam	1500	1295	259		2224	549	73,5	
Ortalama	500	431,6	86,3		741,3	183	24,5	

	BİLGİ				BECERİ			
	Soru Sayısı	Doğru Cevap	YÜZDE	Sıralama Derecesi	Soru Sayısı	Doğru Cevap	YÜZDE	Sıralama Derecesi
4.Sınıf	250	157	63	4	75	3	3,3	5
5.Sınıf	250	167	67	3	75	8	10	4
6.Sınıf	250	145	58	5	75	23	30	2
7.Sınıf	250	192	77	1	75	15	20	3
8.Sınıf	250	174	69,5	2	75	27	36,6	1
Toplam	1250	835	334,5		375	76	99,9	
Ortalama	250	167	66,9		75	15,2	19,99	

Noktalama işaretlerinden ünlem işaretinin kullanım oranlarını tespit etmek için yaptığımız çalışmalar sonucunda elde ettiğimiz veriler ışığında şu yargılara vardık:

- Ünlem işaretinin bilgi başarı düzeylerinde diğer işaretlerin bilgi başarı oranlarına bakıldığında ortalama %86,3 rakamına ulaşıldı. Bu rakamla işaret, bilgi düzeyi olarak tüm işaretler içinde 5. sırada yer aldı.
- İşaretin en yüksek bilgi oranı %87 ile 11. sınıflarda görülüyor. 11. sınıfları %0,6'lık bir düşüşle (%86,4) 10. sınıflar takip ediyor.
- Ünlem işaretinin bilgi düzeyi olarak en düşük oranı, %85,6 ile 9. sınıflara ait.
- Ünlem işaretinin bilgi başarı ortalaması, tırnak işaretinin bilgi başarı ortalaması ile birlikte sınıflar bazında doğru orantı gösteriyor: Sınıflar yükseldikçe başarı oranları da artış gösteriyor.

- işaretin en yüksek bilgi oranı ile en düşük bilgi oranı arasında %1,4'lük bir fark bulunuyor. Buradan da işaretin bilgi düzeyinde sınıflar arasında belirgin bir farkın söz konusu olmadığı sonucunu çıkarıyoruz.
- Ünlem işaretinin beceri başarı oranlarına bakıldığında ise ortalama %24,5'lik düşük bir rakamla karşılaşıyor. Bu rakam, işaretin bilgi başarı düzeyinin %61,8 altında kalıyor. Bilgi-beceri oranları arasındaki bu fark, üç noktadan sonra 2. sırada yer alıyor.
- İşaretin beceri olarak kullanımına sınıflar bazında bakıldığında ise hiçbir sınıfın beceri oranının bilgi oranına yaklaşmadığı görülüyor; ancak beceri olarak kullanımda, bilgi düzeyine göre bir ters orantının olduğu görülüyor. 11. sınıfların, bilgi oranlarında ilk sıradayken beceri oranlarında %21,1 ile son sırada yer aldığı görülüyor.. 9. sınıfların ise bilgi oranlarında son sıradayken beceri oranlarında %26,7 ile ilk sırada yer aldığı dikkatimizi çekiyor.. 10 . sınıfların ise beceri ortalamasının %25,7'lik bir düzeyde olduğunu görüyoruz.
- Bu ortalamalar ışığında 9. sınıfların, ünlem işaretinin kullanım alanlarını diğer sınıflara göre daha az bildikleri; ancak işaretin doğru olarak uygulanmasında diğer sınıflardan daha yüksek bir seviyede oldukları sonucunu çıkarıyoruz. Aynı zamanda 11. sınıflar, işaretin bilgisine en fazla sahip olan sınıf olarak karşımıza çıkmasına rağmen, beceri olarak ünlem işaretinin en düşük seviyede kullanıldığı sınıf olarak dikkatimizi çekiyorlar.
- Bu veriler ortaya konulduktan sonra ünlem işaretinin bilgi ve beceri olarak ortalama %55,4 olan bir kullanım oranı elde edildi. Bu oran, işaretler arasındaki sıralamada 6. olarak yer aldı. Bu işaretin ortalamasının düşük olmasının nedeni ise beceri ortalamalarının, bilgi ortalamalarına nazaran çok düşük olması oldu.
- Tüm veriler ortaya konulduktan sonra ünlem işaretinin bir noktalama işareti olarak diğer işaretler arasında orta düzeyde bulunduğu tespit edildi; ancak kullanıma geçildiğinde bunda başarısız olduğu görüldü. Buradan da öğrencilerin ünlem işaretini uygularken yeterince titizlik ve dikkat göstermedikleri sonucuna ulaşıyoruz.

- Elde edilen verileri incelediğimizde ortaöğretim bilgi düzeyinin ilköğretim bilgi düzeyinden, diğer işaretlerde olduğu gibi, yüksek olduğunu görüyoruz. Ünlem işareti için bilgi düzeyleri arasındaki fark ise %19,4 olarak karşımıza çıkıyor. Buna dayanarak ortaöğretim öğrencilerinin, ünlem işaretini ilköğretim öğrencilerine oranla daha iyi bildiklerini söyleyebiliriz.
- Aynı zamanda ünlem işaretinin beceri düzeyleri ortalamalarında ortaöğretim oranlarının ilköğretim oranlarından yüksek olduğunu görüyoruz. Ortaöğretim ve ilköğretim öğrencileri arasındaki beceri farkı ise %4,51 olarak karşımıza çıkıyor. Buna dayanarak ortaöğretim öğrencilerinin ünlem işaretini, hem bilgi hem de beceri olarak ilköğretim öğrencilerinden daha iyi kullandıklarını söyleyebiliriz. Ayrıca, ortaöğretim beceri oranlarının, ilköğretim beceri oranlarından yüksek olduğu tek işaretin ünlem işareti olması dikkatimizi çekiyor.

G) TIRNAK İŞARETİ

	BİLGİ				BECERİ			
	Soru Sayısı	Doğru Cevap	YÜZDE	Sıralama Derecesi	Soru Sayısı	Doğru Cevap	YÜZDE	Sıralama Derecesi
9. Sınıf	500	440	88	3	1396	600	42,9	1
10. Sınıf	500	443	88,6	2	1280	397	31	3
11. Sınıf	500	445	89	1	1313	516	39,2	2
Toplam	1500	1328	265,6		3989	1513	113,1	
Ortalama	500	442,6	88,5		1329,6	504,3	37,7	

	BİLGİ				BECERİ			
	Soru Sayısı	Doğru Cevap	YÜZDE	Sıralama Derecesi	Soru Sayısı	Doğru Cevap	YÜZDE	Sıralama Derecesi
4.Sınıf	250	149	59,5	5	225	85	37,7	5
5.Sınıf	250	177	71	3	225	96	42,7	3
6.Sınıf	250	156	62,5	4	225	93	41,7	4
7.Sınıf	250	176	70,5	2	225	125	55,5	1
8.Sınıf	250	187	75	1	225	114	50,5	2
Toplam	1250	845	338,5		1125	513	228,1	
Ortalama	250	169	67,7		225	102,6	45,6	

Noktalama işaretlerinden tırnak işaretinin bilgi-beceri olarak kullanımıyla ilgili olarak yapılan ölçme çalışmaları sonucunda elde edilen verileri incelediğimizde:

- Tırnak işaretinin bilgi olarak kullanımında ortalama %88,5 oranında bir başarı elde edildi. Tırnak işaretinin, soru işareti ve üç noktanın ardından en fazla bilinen 3. işaret olduğunu görüyoruz.
- Sınıflar bazında incelendiğinde en yüksek bilgi başarı oranı %89 ile 11. sınıflarda görülüyor. 11. sınıfları %0,4'lük bir düşüşle (%88,6) 10. sınıflar izliyor.
- Tırnak işaretinin bilgi başarı ortalamasında %88'lik bir oranla 9. sınıflar son sırada yer alıyor; ancak bilgi başarı oranlarında sınıflar arasında belirgin bir fark olmadığı, en yüksek ortalamayla en düşük ortalama arasında yalnızca %1'lik bir fark bulunduğu görülüyor.
- Sınıflar arasında, tırnak işaretinin bilgi başarı oranlarında doğru orantı karşımıza çıkıyor: Sınıflar büyüdükçe bilgi başarı oranlarında da artış gözleniyor.

- Tırnak işaretinin beceri olarak kullanımına bakıldığında ise ortalama %37,7 olan bir beceri düzeyiyle karşılaşıyor. Bu oranla tırnak işareti beceri düzeyi bakımından tüm işaretler içinde nokta ve soru işaretinin ardından 3. sırada yer alıyor. Bunun yanında beceri ortalaması, bilgi ortalamasının %50,8 altında yer alıyor.
- Beceri oranları sınıflar bazında ele alındığında 9. sınıfların %42,9 ile ilk sırada yer aldığı görülüyor. 9. sınıfları %3,7 düşüşle (%39,2) 11. sınıflar izliyor.
- Beceri oranlarında en düşük ortalama ise %31 ile 10. sınıflarda bulunuyor. Tırnak işaretinin en yüksek beceri oranıyla en düşük beceri oranı arasında %11,9'luk bir fark bulunuyor.
- 9. sınıfların, tırnak işaretinin bilgi başarı oranlarında son sırada oldukları gözlenirken aynı işaretin beceri oranlarında ilk sıradaki yerlerini aldıkları görülüyor. 10. sınıflar ise bilgi oranlarında 2. sırada yer almalarına karşın beceri oranlarında son sırada bulunuyorlar. 11. sınıfların, işaretin bilgi düzeyleri incelendiğinde 1. sırada buldukları; ancak beceri düzeylerinde 9. sınıfların ardından 2. sırada oldukları görülüyor.
- İşaretin bilgi-beceri olarak kullanımında ortalama %63,1'lik bir başarı görülüyor. Bu oran tüm işaretler içinde 3. sırada yer alıyor. Bilgi ve beceri ortalamaları arasında %50,8'lik bir fark bulunuyor. Bu da gösteriyor ki öğrenciler, işareti bildiklerinin ancak yarısı oranında uygulayabilmektedirler.
- Tırnak işaretinin bilgi başarı düzeyinde ortaöğretim öğrencilerinin ilköğretim öğrencilerinden %20,8 daha başarılı olduğu; ancak beceri düzeyinde %7,9 oranında daha başarısız olduğu görülüyor. Bu bilgilere dayanarak ortaöğretim öğrencilerinin tırnak işaretinin bilgisine, ilköğretim öğrencilerinden fazla sahip olmalarına rağmen işareti uygulamada ilköğretim öğrencilerinden daha başarısız oldukları sonucuna ulaşıyoruz.

11. “SINIFLARA GÖRE” BİLGİ-BECERİ DÜZEYLERİNİN DURUMU

A) 9. SINIFLARIN BİLGİ-BECERİ ORANLARI

9. SINIF			9. SINIF		
İŞARET	BİLGİ	DERECESİ	İŞARET	BECERİ	DERECESİ
NOKTA İŞ.	84	5	NOKTA İŞ.	67,3	1
VİRGÜL	83,6	6	VİRGÜL	33,7	5
NOKTALI V.	73,8	7	NOKTALI V.	21,8	8
İKİ NOKTA	64,8	8	İKİ NOKTA	34,2	4
ÜÇ NOKTA	91	2	ÜÇ NOKTA	22,1	7
SORU İŞ.	92,4	1	SORU İŞ.	42,7	3
ÜNLEM İŞ.	85,6	4	ÜNLEM İŞ.	26,7	6
TIRNAK İŞ.	88	3	TIRNAK İŞ.	42,9	2
ORTALAMA	82,9		ORTALAMA	36,4	

9. sınıflardaki işaretlerin bilgi-beceri oranları incelendiğinde tablodaki veriler elde edildi. Bu veriler incelendiğinde:

- 9. sınıflarda, bilgi olarak en iyi işaretin %92,4 ile soru işareti olduğu görülüyor. Bu işaretin bilgi oranını üç nokta, tırnak, ünlem, nokta, virgöl ve noktalı virgöl işaretleri takip ediyor. Bu işaretler arasında %0,4 ile %9,8 arasında değişen, fazla büyük olmayan bilgi farklılıkları görülüyor. Son sırada ise %64,8 ile iki nokta işareti yer alıyor. İki nokta ile bu işaretin önünde bulunan noktalı virgöl arasında ise %9'luk bir bilgi farkı bulunuyor.
- 9. sınıflarda soru işaretinde olan en iyi bilgi oranı ile iki noktada bulunana en düşük bilgi oranı arasında %27,6'luk bir fark olduğu görülüyor. Bu fark, 10. sınıflardaki bilgi farkının %4 altında yer alırken 11. sınıflardaki bilgi farkının ise %1 üstünde yer alıyor.
- 9. sınıflar için bütün işaretlerde %82,9 olan bir bilgi oranı elde edildi. Bu oran, 10. sınıflardaki bilgi oranının %2,3 üstünde, 11. sınıflardaki bilgi oranının ise %1,1 altında yer alıyor. Bilgi düzeyi ortalamalarında 11. sınıflarda diğer sınıflara göre bir artış olduğu görülüyor. 9. sınıflarda beceri düzeylerine bakıldığında en yüksek beceri oranının %67,3 ile nokta işaretinin kullanımında

olduğu görülüyor. Bu işareti %42,9 ile tırnak işaretinin kullanımı ve %42,7 ile soru işareti takip ediyor. Bu işaretlerden sonra sırasıyla iki nokta, virgl, nlem, üç nokta ve noktalı virgl işaretlerinin beceri oranları yer alıyor.

- Tabloyu incelediğimizde bütün işaretlerin bilgi oranlarının beceri oranlarından yüksek oranlara sahip olduğunu görüyoruz. Bilgi oranıyla beceri orasındaki en büyük fark %68,9 ile üç nokta işaretinde karşımıza cıkıyor. Bilgi oranıyla beceri oranı arasındaki en düşük fark ise %16,7 ile nokta işaretinde bulunuyor. Bu sonuçlara dayanarak üç noktanın beceri olarak kullanımının çok yetersiz olduğunu söyleyebiliriz. Nokta işareti ise en iyi uygulanabilen noktalama işareti olarak karşımıza cıkıyor.
- Bu sınıfta en yüksek beceri oranı %67,3 ile nokta işaretinde bulunuyor. Ancak bu işaret, diğer sınıflar içinde 11. sınıfların ardından 2. sırada kendine yer buluyor. Noktadan sonra en yüksek beceri ortalamaları ise %42,9 ile tırnak işareti, %42,7 ile soru işareti, %34,2 ile iki nokta, %33,7 ile virgl, %26,7 ile nlem işareti, %22,1 ile üç nokta ve %21,8 ile noktalı virgl olarak karşımıza cıkıyor. Noktadan sonra sıralanan işaretlerden üç noktanın dışındakiler diğer sınıfların beceri ortalamalarına bakıldığında ilk sırada yer alıyor. Üç nokta ise 3. sırada kendine yer buluyor.
- Dikkatimizi çeken bir başka nokta ise 9. sınıfların, diğer sınıflar arasında beceri oranlarında ilk sırada yer alan işaretlerinin ortalamalarının %50'nin altında olmasıdır. Bu da gösteriyor ki bu işaretlerin 10. ve 11. sınıflarda beceri olarak kullanım oranları çok düşük bir ortalamaya sahiptir.
- Bilgi beceri ortalamalarına baktığımızda ise %59,65'lik bir oranla karşılaşıyoruz. Bu oranın yüksek %50'nin üstünde olmasının nedeni ise bilgi oranlarının yüksek olmasıdır.
- Sonuç olarak bu sınıfta bilgi bakımından genelde iyi düzeyde olunmasına karşın beceri bakımından nokta işareti haricindeki diğer işaretlerin %50'nin altında yer aldığını ve yetersiz düzeyde uygulanabildiğini söyleyebiliriz.

B) 10. SINIFLARIN BİLGİ-BECERİ ORANLARI

10. SINIF			10.SINIF		
İŞARET	BİLGİ	DERECESİ	İŞARET	BECERİ	DERECESİ
NOKTA	89,8	2	NOKTA İŞ.	61,9	1
VİRGÜL	75,4	6	VİRGÜL	33,4	2
NOKTALI V.	66,4	7	NOKTALI V.	11,5	8
İKİ NOKTA	58,8	8	İKİ NOKTA	22,2	7
ÜÇ NOKTA	90,4	1	ÜÇ NOKTA	32,1	4
SORU İŞ.	89,6	3	SORU İŞ.	32,5	3
ÜNLEM İŞ.	86,4	5	ÜNLEM İŞ.	25,7	6
TIRNAK İŞ.	88,6	4	TIRNAK İŞ.	31	5
ORTALAMA	80,6		ORTALAMA	31,2	

10. sınıflardaki işaretlerin bilgi-beceri oranları incelendiğinde üstteki tabloya işlenen veriler elde edildi. Bu veriler değerlendirildiğinde şu sonuçlara ulaşıldı:

- Bu sınıfta incelenen işaretlerde en iyi bilgi oranına sahip işaretin %90,4 ile üç nokta olduğu görülüyor. Bu işaretin bilgi düzeyini sırasıyla, %0,6'lık bir azalmayla nokta işaretinin bilgi oranı, %0,2'lik bir azalmayla soru işareti, %1'lik bir azalmayla tırnak işareti, %1,8'lik bir azalmayla ünlem işareti, %11'lik bir azalmayla virgül işareti, %9'luk bir azalmayla noktalı virgül ve %7,6'lık bir azalmayla iki nokta işaretinin bilgi düzeyi takip ediyor.
- Bilgi oranlarına baktığımızda virgül, noktalı virgül ve iki nokta işaretlerinin ortalamalarının diğer işaretlere nazaran daha düşük olduklarını görüyoruz.
- Bu sınıfta en iyi bilgi ortalamasına sahip olan üç noktanın oranı ile en düşük bilgi ortalamasına sahip olan iki noktanın oranı arasında %31,6'lık bir fark oluşmuş.
- 10. sınıflarda işaretlerin bilgi ortalaması olarak %80,6 olan bir rakam elde edildi. Bu oran, 9. ve 11. sınıfların altında yer alıyor. 10. sınıflar, diğer sınıflara oranla noktalama işaretlerinin bilgisine en az sahip olan sınıflar olarak karşımıza çıkıyor.

- İşaretlerin bilgi oranları diğer sınıflarla karşılaştırıldığında bu sınıftaki işaretlerin genelde olması gereken 2. sırada değil, 3. sırada buldukları anlaşılıyor. Ayrıca 10. sınıflar hiçbir işaretin bilgi ortalamasında ilk sırada yer almıyor.
- 10. sınıfta işaretlerin beceri düzeylerine bakıldığında en yüksek beceri oranı %61,9 ile diğer sınıflarda da olduğu gibi nokta işaretinin kullanımında görülüyor. Bu oranı %28,5 bir azalma ile virgül işaretinin kullanımı takip ediyor. Bundan sonra sırasıyla soru, üç nokta, tırnak, ünlem, iki nokta ve ,her zaman olduğu gibi, %11,5 ile noktalı virgölün kullanımı yer alıyor. Noktalı virgül ile bu işaretin önünde yer alan iki nokta işareti arasında %10,7'lik bir beceri farkı oluşmuş.
- Bütün işaretlerin beceri oranları bilgi oranlarının altında yer alıyor. Bilgi ortalamalarıyla beceri ortalamaları arasındaki en yüksek fark %60,7 ile ünlem işaretinde bulunuyor. Bu da 10. sınıflarda ünlem işaretinin, bilgisinden çok daha düşük seviyede uygulanabildiğini gösteriyor. Bilgi ortalamalarıyla beceri ortalamaları arasındaki en düşük fark ise %27,9 ile nokta işaretinde bulunuyor. Bu verilerin ışığında noktanın, diğer işaretler arasında en iyi şekilde bilinip uygulanabildiğini söyleyebiliriz.
- Diğer sınıflarda olduğu gibi 10. sınıflarda da beceri oranı %50'nin üstünde olan tek işaretin nokta olduğunu görüyoruz.
- Tabloya genel olarak bakıldığında 10. sınıfların, beceri ortalamalarında diğer sınıflar arasında tek birinciliğinin %32,1 ile üç noktada olduğu görülüyor. 10. sınıflar, diğer işaretlerde ise hem bilgi hem de beceri oranlarına göre genelde son sırada yer alıyor. Bilgi ve beceri düzeylerinin genel ortalamalarına bakıldığında da 10. sınıflar, 9. ve 11. sınıfların altında yer alarak sınıflar bazında en düşük orana sahip olduklarını gösteriyorlar.
- Sonuç olarak 110. sınıfların, bilgi oranlarında üç nokta, soru, virgül, noktalı virgül ve iki nokta işaretlerinde 2. sırada olması beklenirken son sırada oldukları; nokta, tırnak ve ünlem işaretlerinde ise beklendiği gibi 2. sırada oldukları görülüyor.

- 10. sınıflar, beceri düzeylerinde ise nokta, soru, tırnak, iki nokta ve noktalı virgöl işaretlerinde 2. sırada olması beklenirken son sırada, virgöl ve ünlem işaretlerinde beklendiği gibi 2. sırada, üç nokta işaretinde ise beklenenden iyi bir düzeyde, 1. sırada, yer alıyor.

C) 11. SINIFLARIN BİLGİ-BECERİ ORANLARI

11. SINIF			11.SINIF		
İŞARET	BİLGİ	DERECESİ	İŞARET	BECERİ	DERECESİ
NOKTA	90,8	2	NOKTA İŞ.	68,3	1
VİRGÜL	80,8	6	VİRGÜL	32,4	4
NOKTALI V.	72,8	7	NOKTALI V.	15,2	8
İKİ NOKTA	67,2	8	İKİ NOKTA	27,6	6
ÜÇ NOKTA	90,8	3	ÜÇ NOKTA	29,7	5
SORU İŞ.	93,8	1	SORU İŞ.	39,2	2
ÜNLEM İŞ.	87	5	ÜNLEM İŞ.	21,1	7
TIRNAK İŞ.	89	4	TIRNAK İŞ.	39,2	3
ORTALAMA	84		ORTALAMA	34	

11. sınıfa ait yapılan çalışmalardan elde edilen bilgi-beceri oranları çıkarılıp üstteki tabloya yerleştirildi. Bu tablo incelendiğinde şu verilere ulaşıldı:

- Bu sınıfta tüm işaretlerin bilgi oranı ortalaması %84 olan bir başarı elde edildi. Bu bilgi oranı diğer sınıflar arasında ilk sırada yer alıyor. Bu sınıfta işaretlerin bilgi oranları, diğer sınıflara bakıldığında üç nokta, virgül ve noktalı virgül dışında ilk sırada yer alıyor. Bu işaretlerin bilgi oranlarının, sınıfa göre olması gereken yerde olduğu rakamlardan anlaşılıyor. 11. sınıflar, bilgi ortalamaları bakımından ise üç nokta, virgül ve noktalı virgül işaretlerinde, beklendiği gibi ilk sırada değil, 9. sınıfların arkasından 2. sırada yer alıyor.
- 11. sınıflarda noktalama işaretlerinin bilgi olarak kullanımında en iyi bilgi düzeyine sahip işaretin %93,8 ile soru işareti olduğu görüldü. Bu işaretin bilgi düzeyi, aynı zamanda bütün sınıflarda ulaşılan en yüksek bilgi oranıdır. Soru işaretinin bilgi düzeyi 9. sınıflarda da en yüksek oran olarak karşımıza çıkıyor. 11. sınıflarda soru işaretinin bilgi düzeyinin ardından sırasıyla nokta, üç nokta, tırnak, ünlem, virgül, noktalı virgül ve iki nokta işaretlerinin bilgi düzeyi oranları yer alıyor.
- 11. sınıflarda bilgi düzeyi bakımında en düşük orana sahip olan işaret ise diğer sınıflarda olduğu gibi iki nokta işareti oldu. İki noktanın ortalaması ise %67,2

olarak karşımıza çıkıyor. Bu oranın, aynı zamanda diğer sınıflar içinde iki noktanın en yüksek oranı olduğunu görüyoruz.

- Bu sınıfta en iyi bilgi düzeyine sahip olan soru işaretinin bilgi oranıyla en düşük bilgi oranına sahip olan iki noktanın bilgi oranı arasında %26,6'lık bir fark bulunuyor. Tüm sınıflar içinde en düşük bilgi farkı oranı da 11. sınıflarda görülüyor.
- 11. sınıflarda en çok dikkat çeken husus, bilgi derecelerinde diğer alt sınıflardan daha iyi olmasına karşın beceri düzeyinde nokta haricinde en başarılı düzeyi yakalayamamış olmalarıdır.
- 11. sınıfların beceri ortalamalarına baktığımızda nokta işaretinin %68,3 ile ilk sırada olduğunu görüyoruz. Noktayı %39,2 ile soru işareti, yine aynı oranla (%39,2) tırnak işareti, %32,4 ile virgöl, %29,7 ile üç nokta, %27,6 ile iki nokta, %21,1 ile ünlem ve %15,2 ile noktalı virgöl izliyor.
- 11. sınıflarda en iyi beceri ortalaması ile en düşük beceri ortalaması arasında %53,1'lik bir fark oluştuğunu görüyoruz. Tüm sınıflar arasında en yüksek beceri farkı oranı da 11. sınıflarda görülüyor.
- Yukarıdaki tabloyu incelediğimizde nokta işaretinin haricindeki tüm işaretlerin %50'nin altında bir beceri ortalamasına sahip olduğunu gördük. 11. sınıflar bilgi düzeyindeki başarıyı beceri düzeyinde yakalamamıştır. Beceri ortalamalarına bakıldığında 11. sınıfların yalnızca nokta işaretinde alt sınıflara nazaran daha başarılı oldukları görülüyor. 11. sınıflar virgöl işaretinde %32,4'lük ortalamayla son sırada; soru, tırnak, üç nokta, iki nokta ve noktalı virgöl işaretlerinde ise 2. sırada yer aldı. Oysa ki 11. sınıfların bütün noktalama işaretlerinde hem bilgi, hem de beceri ortalamaları bakımından ilk sırada yer alması beklenirdi.
- 11. sınıflarda noktalama işaretlerinin beceri oranları bilgi oranlarının üstünde yer alıyor. Bilgi ortalamalarıyla beceri ortalamaları arasındaki fark ise %50 olarak karşımıza çıkıyor.
- Sonuç olarak denilebilir ki 11. sınıflarda bilgi oranları iyi bir seviyede olmasına rağmen beceri oranları beklenen düzeyde değildir. Bu da gösteriyor ki çok iyi

bilinen bazı işaretler yeri geldiğinde uygulamaya geçirilemiyor veya öğrencilerimiz bu işareti kullanmayı geliştiremiyorlar.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

NOKTALAMA İŞARETLERİ BİLGİ-BECERİ DEĞERLENDİRMESİ

1. İŞARETLERİN BİLGİ-BECERİ ORTALAMA ORANLARI

İŞARET	BİLGİ	SIRA	BECERİ	SIRA	ORTALAMA	SIRA
NOKTA İŞ.	88,2	4	65,8	1	77	1
SORU İŞ.	91,9	1	38,1	2	65	2
TIRNAK İŞ.	88,5	3	37,7	3	63,1	3
ÜÇ NOKTA	90,7	2	27,9	6	59,3	4
VİRGÜL	79,9	6	31,1	4	55,5	5
ÜNLEM İŞ.	86,3	5	24,5	7	55,4	6
İKİ NOKTA	63,6	8	28	5	45,8	7
NOKTALI V.	71	7	16,1	8	43,5	8
ORTALAMA	82,5		33,6		58,1	

Yapılan bilgi ve beceri ölçme çalışmaları sonucunda ortaya çıkan veriler yukarıdaki tabloya döküldü. Bu tabloya göre şu sonuçlara ulaşıldı:

- Bütün işaretlerde bilgi oranları beceri oranlarının üstünde yer alıyor. Noktalama işaretlerinde temel amacın “beceri kazandırmak” olduğu düşünülürse hiçbir işaretle başarıya ulaşılamadığı görülüyor; zira nokta işareti haricindeki diğer işaretlerin beceri düzeyleri %50'nin altında yer alıyor. Nokta işaretinin ise bilgi ortalamasıyla beceri ortalaması arasında %22,4'lük bir fark göze çarpıyor.
- Noktalama işaretleri içinde en iyi bilgi-beceri ortalaması %77 ile nokta işaretinin kullanımında karşımıza çıkıyor. En düşük ortalama ise %43,5 ile noktalı virgöl işaretinin kullanımında görülüyor. Bu iki işaret arasında %33,5 olan yüksek bir ortalama farkının oluştuğu ortaya çıkıyor. Bu da gösteriyor ki işaretlerin öğretiminde gözle görülür bir fark oluşmuş durumdadır.
- Nokta işaretinin kullanım ortalamasını %12'lik bir azalma ile soru işareti; soru işaretini %1,9'luk bir azalma ile tırnak işareti; tırnak işaretini %3,8'lik bir azalmayla üç nokta; üç noktayı %3,8'lik bir azalmayla virgöl işareti; virgöl işaretini %0,1'lik azalmayla ünlem işareti; ünlem işaretini %9,6'lık azalmayla iki nokta; iki noktayı ise %2,3'lük bir azalmayla noktalı virgöl izliyor.

- İşaretlerin kullanımında nokta, soru işareti, tırnak işareti, üç nokta, virgöl, ünlem işareti, iki nokta ve noktalı virgöl sırası oluşmuş. Tabii bu sıranın oluşmasında ortalama oranlar esas alınmıştır.
- Genel olarak bakıldığında ise tüm işaretlerin bilgi-beceri ortalaması olarak %58 oranı görülüyor. Bilgi ortalaması olarak %82,5, beceri ortalaması olarak ise %33,6 rakamları tespit edildi. Bilgi ve beceri ortalamaları arasında %48,9 oranında büyük bir fark oluşmuş. Bilgi düzeyi ortalaması iyi düzeyde olmasına rağmen beceri ortalaması %50'nin altında kötü düzeyde yer alıyor. Bu da gösteriyor ki ortaöğretimde öğrenciye bilgi olarak kazandırılan işaretler aynı oranda beceriye dönüştürülemiyor. Bu da işaretlerin öğretimdeki eksikliğini ortaya koyuyor.
- Noktalama işaretleri konusu ortaöğretimde genelde yalnızca 9. sınıf kitaplarında yer alıyor. 10. ve 11. sınıflarda ise uygulama çalışmaları hâlinde veriliyor. 9. sınıfların beceri düzeylerinin diğer sınıflara oranla yüksek olmasının nedenlerinden birini de işaretlerin öğretiminde 9. sınıf kitaplarında yer alması olarak gösterebiliriz.

11. İŞARETLERİN ORTALAMA BİLGİ ORANLARI

İŞARET	BİLGİ	SIRA
SORU İŞ.	91,9	1
ÜÇ NOKTA	90,7	2
TIRNAK İŞ.	88,5	3
NOKTA	88,2	4
ÜNLEM İŞ.	86,3	5
VİRGÜL	79,9	6
NOKTALI V.	71	7
İKİ NOKTA	63,6	8
ORTALAMA	82,5	

Bilgi oranlarını ortaya koyan üstteki tablo incelendiğinde şu verilere ulaşıyor:

- Noktalama işaretlerinin kullanımında en iyi bilgi oranı %91,9 ile soru işaretinde görülüyor. Soru işaretinin kullanıldığı yerler diğer işaretlere göre öğrenciler tarafından daha iyi biliniyor. Bu da gösteriyor ki soru işaretinin kullanıldığı yerler daha iyi algılanabiliyor. Ayrıca işaret bilgi olarak daha kalıcı şekilde kavratılmış.
- Soru işaretinden sonra bilgi oranı bu işaretin %1,2 altında %90,7 ile üç nokta görülüyor. Bu işaretin kullanıldığı yerler daha belirgin olduğundan üç nokta iyi bir bilgi oranına sahip.
- Üç noktanın %2,2 altında %88,5 ile tırnak işareti yer alıyor. Tırnak işareti de kullanım alanları belirgin bir işaret olduğundan öğrenciler tarafında iyi bilinen bir işaret olarak karşımıza çıkıyor.
- Tırnak işaretinin %0,3 altında %88,2 ile nokta işareti yer alıyor. Nokta işareti, öğretimine ilk önce başlanan işaret olmasına rağmen soru, üç nokta ve tırnak işaretlerinin altında yer alıyor. Bu da öğrencilerin noktanın kullanım alanlarını tam olarak kavrayamadıklarını ortaya koyuyor. Bilgi oranındaki bu düşüşte noktanın kullanım alanlarının çok olmasının da payı olduğu düşünülebilir.

- En düşük bilgi oranı ise %63,6 ile iki nokta işaretinde görülüyor. Buradan da iki noktanın diğer işaretlere nazaran az bilinen bir işaret olduğu sonucunu çıkarıyoruz.
- Genel olarak bilgi düzeyi ortalaması olarak %82,5 rakamını görüyoruz. Bu rakam, öğrencilerin noktalama işaretlerini iyi derecede bildiğini gösteriyor. En yüksek bilgi oranıyla en düşük bilgi oranı arasında %28,3'lük bir fark oluşmuş.
- Bilgi oranlarından elde edilen neticeye göre denilebilir ki kullanım alanı daha belirgin, dar ve üstünde çok durulan işaretlerin bilgi oranları daha iyi sonuç veriyor. Bunun yanında kullanım alanı geniş olan, az kullanılan ve kullanmak için özel bir bilgi gerektiren işaretlerin bilgi oranları ise daha düşük seviyede görülüyor.
- Bu durumu ortadan kaldırmak için işaretlerin kullanıldıkları yerleri daha iyi kavratıp çeşitli aktivitelerle daha çok pekiştireç kullanmak gerekiyor.

111. İŞARETLERİN ORTALAMA BECERİ ORANLARI

İŞARET	BECERİ	SIRA
NOKTA	65,8	1
SORU İŞARETİ	38,1	2
TIRNAK İŞ.	37,7	3
VİRGÜL	31,1	4
İKİ NOKTA	28	5
ÜÇ NOKTA	27,9	6
ÜNLEM İŞ.	24,5	7
NOKTALI V.	16,1	8
ORTALAMA	33,6	

Yapılan çalışma sonucu sınıf ortalamalarına göre elde edilen beceri oranları yukarıdaki tabloya yerleştirildi. Bu tablo incelendiğinde ise şu verilere ulaşıldı:

- Noktalama işaretlerinin kullanımındaki beceri oranlarına bakıldığında bilgi oranlarının çok altında ortalamalarla karşılaşıyor. Bilgi oranlarındaki %82,5'lik bir ortalamaya karşın beceri oranlarındaki %33,6'lık ortalama bu durumu doğrular niteliktedir.
- İşaretlerin kullanımında en iyi beceri oranı %65,8 ile nokta işaretinin kullanımında görülüyor. Ayrıca bu işaret, beceri ortalamalarında %50'nin üstündeki tek ortalamayla karşımıza çıkıyor. Nokta işaretinin diğer işaretler arasında en yüksek beceri ortalamasına sahip olması, bu işaretin en fazla kullanılan işaret olmasına bağlanabilir. Nokta işaretinin beceri oranı, bilgi oranının %22.4 altında yer alıyor.
- Nokta işaretinin beceri oranını %27.7'lik bir azalmayla (%38,1) soru işareti takip ediyor. Soru işaretinin de beceri oranı bilgi oranının %53,8 altında yer alıyor. Soru işaretinin bilgi ve beceri oranları arasındaki bu fark, işaretin uygulanmasında sorunlar olduğunun göstergesidir.

- Nokta ve soru işaretinin arkasında sırasıyla tırnak işareti (%37,7), virgöl işareti (%31,1), iki nokta (%28), üç nokta (%27,9), ünlem işareti (%24,5) ve noktalı virgöl (%16,1) yer alıyor.
- İlk sırada yer alan nokta işaretinin beceri oranıyla son sırada yer alan noktalı virgöl işaretinin beceri oranı arasında %49,7'lik büyük bir fark oluşmuştur. Nokta işaretinin beceri oranıyla 2. sıradaki soru işaretinin beceri oranı arasında %27,7'lik bir fark meydana gelmiştir. Bu sonuçlar da gösteriyor ki nokta işareti beceri olarak diğerlerine nazaran iyi düzeyde olmasına rağmen diğer işaretler %40'ın altında ortalamalarıyla çok düşük sonuçlar verebiliyor.
- Nokta haricindeki işaretlerin beceri oranlarının kendi aralarında düzenli bir dağılım gösterdiğini görüyoruz. Yukarıdaki tabloya baktığımızda noktalı virgölün %16,1 ile beceri ortalamalarının son sırasında olduğunu görüyoruz. Buradan da noktalı virgöl işaretinin beceri düzeyinde çok düşük bir oranda kullanılabildiğini söyleyebiliriz.
- Sonuç olarak nokta dışındaki işaretlerin doğru olarak uygulanmadığını ve öğrencilerin bu işaretleri kullanırken beceri düzeyinde önemli sorunlar yaşadıklarını söyleyebiliriz. İşaretler arasındaki beceri farklılıklarını en aza indirmek için bütün işaretleri yaklaşık oranlarda kullandırmaya özen gösterilmelidir. Aynı zamanda işaretler kullanılırken gerekli kontrol yapıp işaretin gerektiği zamanda gerekli biçimde kullanımı sağlanmalıdır.

1V. SINIFLARIN BİLGİ- BECERİ ORTALAMALARI

SINIF	BİLGİ	SIRA	BECERİ	SIRA	ORTALAMA	SIRA
9	82,9	2	36,4	1	59,6	1
10	80,6	3	31,2	3	55,9	3
11	84	1	34	2	59	2
ORTALAMA	82,5		33,8		58,1	

Yapılan çalışmalar sonucu tüm sınıfların elde edilen bilgi-beceri oranları üstteki tabloya çıkarıldı. Bu tablo incelendiğinde şu sonuçlar elde edildi:

- Bilgi ve beceri oranı en düşük sınıf olarak %55,9 ile 10. sınıflar görülüyor. 10. sınıfların bilgi-beceri oranlarının %50'nin üstünde çıkmasını ise %80,6 olan bilgi ortalaması sağlıyor. En düşük bilgi-beceri oranının 9. sınıflarda çıkması beklenirken 10. sınıflarda olduğunu görüyoruz.
- Bilgi-beceri ortalamalarında en yüksek oranın 11. sınıflarda olması beklenirken 9. sınıflarda olduğu görülüyor. Bunun nedeni işaretlerin 9. sınıfların ders kitaplarında veriliyor olması olarak gösterilebilir.10. ve 11. sınıflarda noktalama işaretlerinde uygulamaya fazla önem verilmemesi de bu sonucun ortaya çıkmasına neden olmuş olabilir.
- Bilgi-beceri ortalamalarında 2. sırada kendine yer bulan 11. sınıflar ile ilk sırada yer alan 9. sınıflar arasındaki ortalama fark ise yalnızca %0,6 olarak görülüyor.
- 11. sınıflar, %84 ile en yüksek bilgi oranıyla karşımıza çıkıyor. 11. sınıfları %1.1'lik bir azalmayla 9. sınıflar, 9. sınıfları da %2,3'lük bir azalmayla 10. sınıflar takip ediyor.
- Beceri düzeylerine bakıldığında ise 9. sınıfların %36,4 ile ilk sırada yer aldığını görüyoruz. 11. sınıflar ise bilgi oranlarında en yüksek ortalamaya sahip olmalarına karşın beceri ortalamalarında 9. sınıfların ardından %34 ile 2. sırada yer aldı. 10. sınıfların, bilgi düzeylerinde olduğu gibi beceri düzeylerinde de %55,9 ile son sırada olduğunu görüyoruz.

- En yüksek beceri ortalaması ile en düşük beceri ortalaması arasında %3.7'lik fark görülüyor.
- Sınıflar bazında en yüksek bilgi-beceri farkının %50 ile 11. sınıflarda olduğu görülüyorken en düşük bilgi-beceri farkı %46,5 ile 9. sınıflarda oluşuyor.
- Tüm sınıflarda işaretler için ortalama %82,5 olan bir bilgi oranı elde edildi. Bilgi oranı ortalamasının genel olarak bakıldığında iyi düzeyde olduğu söylenebilir; ama beceri ortalamasına bakıldığında bilgi oranının %48,7 altına (%33,8) düştüğü görülüyor. Bu rakam, sınıfların beceri düzeyleri ortalamasının ortanın da altında olduğunu gösteriyor.
- Bu bilgilerden hareketle, işaretlerin bilgi düzeylerinin yüksek olmasının, beceri düzeylerinin de yüksek olmasını sağlayamamakta olduğu kanısına varıyoruz.

SONUÇ

- Tüm işaretlerin bilgi-beceri ortalaması %58,1 bulunmuştur.
- Tüm işaretlerin bilgi ortalaması %82,5; beceri ortalaması ise %33,6'dır.
- En iyi bilgi-beceri ortalamasına sahip olan sınıf %59,6 ile 9. sınıflar oldu. Oysa daha üst sınıf olması itibarı ile en yüksek düzeyi 11. sınıfların yakalaması gerektiği düşünülebilirdi.
- En düşük bilgi-beceri ortalamasına ise %55,9 ile 10. sınıflar sahip oldu.
- En iyi bilgi ortalamasının %84 ile 11. sınıflarda, en düşük bilgi ortalamasının ise %80,4 ile 10. sınıflarda olduğu tespit edildi.
- En iyi beceri ortalaması %36,4 ile 9. sınıflarda, en düşük beceri ortalaması ise %31,2 ile 10. sınıflarda görüldü.
- En iyi düzeyde bilgi-beceri ortalaması %77 ile nokta işaretinin kullanımında görüldü. En düşük bilgi-beceri ortalaması ise %43,5 ile noktalı virgülden ortaya çıktı.
- Bilgi oranı en yüksek işaret olarak %91,9 ile soru işaretinin kullanımı; en düşük olarak ise %63,6 ile iki nokta işaretinin kullanımı görüldü.
- Beceri oranı en yüksek işaret olarak %65,8 ile nokta işaretinin kullanımı; en düşük işaret olarak ise %16,1 ile noktalı virgülden kullanımı belirlendi.
- Sınıfların beceri oranları, bilgi oranlarının oldukça altında yer aldı. Bilgi oranı %50'nin altında yer alan bir işaret bulunmamasına rağmen beceri oranı %50'nin üstünde olan tek işaret nokta oldu.
- En büyük bilgi-beceri farkı %62,8 ile üç nokta işaretinin kullanımında tespit edildi; en düşük fark ise %22,4 ile nokta işaretinin kullanımında görüldü.
- Genel olarak 11. sınıfların bilgi-beceri oranında ilk sırada yer almaları beklenirken 9. sınıfların ardından 2. sırada oldukları görüldü. 10. sınıfların ise 9. sınıflardan iyi bir düzeyde olması beklenirken son sırada yer almaları dikkat çekti.

- En yüksek bilgi oranı beklendiği gibi 11. sınıflarda görüldü. 10. sınıflar bilgi ortalamalarında son sırada yer aldı. En yüksek beceri ortalamasının 11. sınıflarda çıkması beklenirken, beceri düzeyinde ilk sırayı 9. sınıflar aldı. 10. sınıflar ise bilgi düzeyinde olduğu gibi beceri düzeyinde de son sırada yer aldı.
- Genel olarak bakıldığında noktalama işaretlerinin en yüksek bilgi başarı ortalamasına 11. sınıflar sahipken, en yüksek beceri başarı düzeylerinin bu sınıflarda ortaya çıkmamasının nedeninin, 11. sınıf öğrencilerinin üniversite sınavlarına motive olmaları ve test tekniklerine yönelerek yazma çalışmalarına fazla yer vermemeleri olduğu düşünülebilir.

KAYNAKÇA

- Batur, S., 1999, İlköğretim Güzel Konuşma ve Yazma 6-7-8, Altın Kitaplar, İstanbul.
- Boz, E., (Ed.), 2003, Türk Dili ve Kompozisyon, Afyon Kocatepe Üniversitesi Eğitim, Sağlık ve Bilimsel Araştırmalar Vakfı Yayınları, Afyon.
- Ertem, R., 2003, Türk Dili 3, Serhat Yayınları, İstanbul.
- FEM Yayınları, 1997, Türkçe-Edebiyat Hazırlık Seti, İstanbul.
- Gariboğlu, K., 1997, Örnekli Kompozisyon Bilgileri, Serhat Yayınları, İstanbul.
- Gülensoy, T., 2000, Türkçe El Kitabı, Akçağ Yayınları, Ankara.
- Gümüş, A., 2003, İlköğretim Türkçe 7, Altın Kitaplar, İstanbul.
- Güneri, F., 2001, Türk Dili 2, Dayanışma Yayınları, Ankara.
- Güvender Yayınları, 2003, ÖSS. Türkçe Hazırlık Seti, İzmir.
- Güzel, A., Demir, C., Biray H., Bilkan, A. F., Özbay, M., Çiftçi, M., Torun, A., 1998, Türk Dili 2, Ders Kitapları Yayınları, İstanbul.
- Köktürk, M., Gül, M., 2003, İlköğretim Türkçe 8, Yıldırım Yayınları, Ankara.
- MEB (Millî Eğitim Bakanlığı), 2000, Türk Dili 1, İstanbul.
- MEB (Millî Eğitim Bakanlığı), 2098 Sayılı Tebliğler Dergisi, Ankara.
- MEB (Millî Eğitim Bakanlığı), 2370 Sayılı Tebliğler Dergisi, Ankara.
- Mete, M., 2001, İlköğretim 4-8. Sınıflarda Noktalama İşaretlerinin Kullanımında Bilgi-Beceri Oranlarının Tespiti, Yüksek Lisans, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon, (yayınlanmamış).
- Şimşek, R., 2002, Türk Dili 3, Şimşek Yayınları, İstanbul.
- Tansel, F. A., 1985, İyi ve Doğru Yazma Usulleri, Kubbealtı Neşriyatı, İstanbul.
- TDK (Türk Dil Kurumu), 2000, İmlâ Kılavuzu, Ankara.
- Yörük, Y., 2000, Güzel Konuşma/Yazma, Serhat Yayınları, İstanbul.

EKLER

EK 1.

(TEST SORULARI)

TEST : 1 (NOKTA)

1) Aşağıdaki tarihlerden hangisinin yazımı doğrudur?

- A) 18-11-2004
- B) 18/11/2004
- C) 18.11.2004
- D) 18,11,2004

2) Bitmiş bir cümlenin sonuna aşağıdaki noktalama işaretlerinden hangisi konulur?

- A) .
- B) ,
- C) ;
- D) ...

3) Aşağıdaki saatlerden hangisinin yazımı doğrudur?

- A) 11-35
- B) 11.35
- C) 11/35
- D) 11,35

4) Sayılardan sonra sıra belirtmek amacıyla kullanılan ve eklendiği sayıya “-(i)ncı, -(i)nci” anlamı katan noktalama işareti aşağıdakilerden hangisidir?

- A) ,
- B) :
- C) ;
- D) .

5) “Prof() Hasan EREN’in makalesini okudum.” cümlesinde parantezle gösterilen yere aşağıdaki noktalama işaretlerinden hangisi getirilmelidir?

- A) ,
- B) :
- C) .
- D) ...

TEST : 2 (virgöl)

1) “Ali() Mehmet() Ayşe ve Aylın yarın doğum günü partisine gidecekler.” cümlesinde parantezle gösterilen yerlere sırasıyla hangi noktalama işaretleri konulmalıdır?

- A) (;) , (;
- B) (,) , (;
- C) (,) , (,)
- D) (;) , (,)

2) “Neslihan yıkandı() tarandı() gözlüklerini taktı() okulun yolunu tuttu.” cümlesinde parantezle gösterilen yerlere sırasıyla hangi noktalama işaretleri konulmalıdır?

- A) (.) , (,) , (,)
- B) (,) , (,) , (;
- C) (;) , (;) , (,)
- D) (,) , (,) , (,)

3) Özneyi diğer öğelerden ayırmak için kullanılan noktalama işareti aşağıdakilerden hangisidir?

- A) ;
- B) ,
- C) .
- D) :

4) Aşağıdaki cümlelerin hangisinde virgölün (,) kaldırılması anlam değişikliğine neden olur?

- A) İhtiyarlar, gençleri anlamıyorlar.
- B) İhtiyar, adamdan yardım istedi.
- C) İhtiyar, hiç gülmezdi.
- D) İhtiyar, oralı bile olmadı.

5) Hitaplardan sonra kullanılan noktalama işareti aşağıdakilerden hangisidir?

- A) ;
- B) :
- C) ,
- D) .

TEST : 3 (Noktalı virgöl)

1) “Boynunun damarları şişiyor() kalın, yağlı ve tüysüz kollarında bir adale hareketi görülüyordu.” cümlesinde parantezle gösterilen yere hangi noktalama işareti konulmalıdır?

- A) ,
- B) :
- C) ;
- D) .

2) Cümle “ama, fakat, ancak, çünkü” gibi bağlaçlarla bağlanıyorsa bu bağlaçlardan önce hangi noktalama işareti kullanılmalıdır?

- A) ;
- B) ...
- C) .
- D) :

3) “Fransa, İngiltere, İtalya () Paris, Londra, Roma önemli ülke ve başkentlerdendir.” cümlesinde parantezle gösterilen yere hangi noktalama işareti konulmalıdır?

- A) .
- B) ;
- C) :
- D) ...

4) Aşağıdaki cümlelerden hangisinde noktalı virgöl (;) yanlış kullanılmıştır?

- A) O, sınıfını rahatça geçiyordu; çünkü düzenli çalışıyordu.
- B) Elindeki yazılardan bir kısmı sohbet, fıkra; bir kısmı hikâye, romandı.
- C) Bütün insanlar; başarılı olmak için düzenli çalışmalıdır.
- D) Zengin değillerdi; ama mutlu bir hayatları vardı.

5) Aşağıdaki cümlelerden hangisinde noktalı virgöl (;) yanlış kullanılmıştır?

- A) Gel dersin gelmez; git dersin gitmez.
- B) Kardeşimin arkadaşı; bugün derse gitmemiş.
- C) At olur, meydan olmaz; meydan olur, at olmaz.
- D) Doluya koydum, almadı; boşa koydum, dolmadı.

TEST : 4 (İki nokta)

1) Aşağıdaki cümlelerin hangisinde iki nokta (:) doğru kullanılmıştır?

- A) Madem ki: şu dükkândan içeriye girdin.
- B) Senelerden beri yapmadığım şeyi yaptım: Süt içtim.
- C) Yeter artık: Gel buraya.
- D) Senelerden beri ne süt içtim: ne de erken uyandım.

2) Aşağıdaki cümlelerin hangisinde iki nokta (:) doğru kullanılmıştır?

- A) Nereye gideceğini bilmiyordu: Sığınacak bir kapısı yoktu.
- B) Derler ki: Emirler Çeşmesi, Karaca'nın sazına uyup coşmuştu.
- C) Yeni bir ad verdiler Hasan'a: Karaca.
- D) Masanın altına uzandı: Çatalı yerden aldı.

3) Aşağıdaki cümlelerin hangisinde parantezle gösterilen yere iki nokta (:) konulmalıdır?

- A) Ali ve Mehmet maça() Sezgin'le Caner sinemaya gittiler.
- B) Ne kadar güzel bir çocuk()
- C) Bilge Kağan şöyle dedi() Türklerim, işidin!
- D) Hemen geliyorum() dedi.

4) Öğretmenimiz bize() “Neden geciktiniz?” dedi. cümlesinde parantezle gösterilen yere hangi noktalama işareti konulmalıdır?

- A) :
- B) !
- C) ...
- D) .

5)Aşağıdaki cümlelerden hangisinde iki nokta (:) yerinde kullanılmamıştır?

- A) Onun tek bir dostu vardı: Ahmet.
- B) Anladım ki: Burada istenmiyorum.
- C) İki dersi çok iyi bilirim: Türkçe ve Tarih.
- D) Sonunda şunu hissettim: Ben yalnız daha mutluyum.

TEST : 5 (Üç nokta)

1) Cümlenin bitmediğini, örneklerin devam edebileceğini gösteren noktalama işareti aşağıdakilerden hangisidir?

- A) .
- B) ;
- C) ...
- D) :

2) Herhangi bir nedenle bitmemiş bir cümlenin sonuna aşağıdaki noktalama işaretlerinden hangisi konur?

- A) ...
- B) ?
- C) !
- D) ;

3) “*Toprak yoldan sonra yörenin güzellikleri karşınıza çıkar: Yemyeşil orman, buz gibi sular, bembeyaz bulutlar...*” cümlesinde üç noktanın (...) kullanılış nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Söylenmek istenmeyen sözcükler olduğu için
- B) Cümlenin bittiğini belirtmek için
- C) Sözü istenmeden kesildiğini anlatmak için
- D) Benzer ifadelerin sürdürülebileceğini göstermek için

4) Aşağıdakilerden hangisi üç noktanın (...) kullanım alanıdır?

- A) Satır sonuna sığmayan sözcükleri ayırmak için kullanılır.
- B) Cümlenin bitmediğini göstermek için kullanılır.
- C) Soru bildiren cümlelerden sonra kullanılır.
- D) Özneyi diğer öğelerden ayırmak için kullanılır.

5) Aşağıdaki cümlelerden hangisinin sonuna getirilen üç nokta (...) doğru olarak kullanılmıştır?

- A) Bugün çarşıdan hangi kitabı aldın...
- B) Yarın yağmur yağacakmış...
- C) Yaptığı yemekleri çok sevdim: dolma, pilav, karnıyarık...
- D) Her zaman güzel bir evimin olmasını istedim...

TEST : 6 (Soru işareti)

1) Aşağıdaki cümlelerden hangisinin sonuna soru işareti (?) konamaz?

- A) Bu kâğıtların nereden geldiğini bilmiyorum
- B) Sizin evin kapısı hangi renkte
- C) Dün gelenlerin hangisi senin kardeşindi
- D) Gelen kimmiş

2) Soru bildiren cümlelerden sonra aşağıdaki noktalama işaretlerinden hangisi kullanılır?

- A) .
- B) ...
- C) ?
- D) !

3) Aşağıdaki cümlelerin hangisinden sonra soru işareti (?) kullanılmalıdır?

- A) Çok güzel bir yerde yaşıyorum
- B) Bilgisayarlarınız gelmiş mi
- C) Sende de vefa yokmuş
- D) Hep güzel günler istedim

4) Bir bilginin kesin olmadığını, bilinmediğini ya da bu bilgiden kuşku duyulduğunu parantez içindeki noktalama işaretlerinden hangisi gösterir?

- A) (.)
- B) (;)
- C) (...)
- D) (?)

5) Aşağıdaki cümlelerden hangisinin sonuna soru işareti konamaz?

- A) Cumartesi günü nereye gideceksin
- B) Bu hafta sonu bana kitap alacak mısın
- C) Eldivenimi nerede olduğunu bulamadım
- D) Şapkamı aldın mı

TEST : 7 (Ünlem işareti)

1) Aşağıdakilerden hangisi noktalama bakımından doğrudur?

- A) Ey Türk Gençliği.
- B) Ey Türk Gençliği...
- C) Ey Türk Gençliği,
- D) Ey Türk Gençliği!

2) Aşağıdaki cümlelerin hangisinin sonuna ünlem işareti (!) konulmalıdır?

- A) Arkadaşımın dişi mi ağrıyor
- B) Kahraman ırkıma bir gül
- C) Bütün gün yağmur yağdı
- D) Neden baloya katılmadım

3) Aşağıda verilen ünlem işaretinin kullanım alanlarından hangisi yanlıştır?

- A) Ünlem anlamı taşıyan sözcüklerden sonra kullanılır.
- B) Ünlem anlamı taşıyan cümlelerden sonra kullanılır.
- C) Satır sonunda sözcükleri ayırmak için kullanılır.
- D) Sevinç, coşku vb. duyguları dile getiren cümlelerin sonuna konulur.

4) Aşağıdaki cümlelerin hangisinin sonuna ünlem işareti (!) konulmalıdır?

- A) Eyvah, çocuk yere düşmüş
- B) Arabanızı yeni mi aldınız
- C) Yarın sinemaya gideceğiz
- D) Okuldan gelince biraz uyudum

5) Aşağıdaki cümlelerin hangisinin sonuna ünlem işareti (!) konulmalıdır?

- A) Ağaçlar yapraklarını çoğu zaman sonbaharda döker
- B) Masadaki kitapları getiriver
- C) Soruyu nasıl da yapamadım
- D) Müzik dinlemeyi mi çok seversin

TEST : 8 (Tırnak işareti)

1) Bir metin içinde başkasından aktarılan yazı ya da sözleri belirtmek için kullanılan noktalama işareti aşağıdakilerden hangisidir?

- A) “ ”
- B) ...
- C) ;
- D) !

2) Aşağıdaki cümlelerin hangisinde tırnak işareti (“ ”) gereksiz kullanılmıştır?

- A) “İşte o zaman yolumuz ayrılıyor” demektir.
- B) Bana: “Yarın gelmeyeceğim.” dedi.
- C) Babam bize: “Bir işi yapmadan önce iyice düşünün.” derdi.
- D) Yazar bu makalesinde “aşk” konusunu ele almış.

3) Aşağıdaki cümlelerin hangisinde tırnak işareti (“ ”) gereksiz kullanılmıştır?

- A) Bir yazar: “Kitap bizi avuttuğu gibi yüceltir de.” diyor.
- B) Bir çiftçi söz aldı: “Bize ne yapacağımızı söyle.” dedi.
- C) “Buraya her gün geldiğini” söyledi.
- D) “Bu havada yola çıkılmaz.” deyip duruyordu adam.

4) Aşağıdaki durumlardan hangisinde tırnak işareti (“ ”) kullanılır?

- A) Satır sonunda sözcükleri ayırmak için
- B) Özel isimlerden sonra gelen çekim eklerini ayırmada
- C) Bir metinde başkasından aktarılan söz ya da yazıları belirtmede
- D) Soru bildiren cümlelerden sonra

5) Aşağıdaki cümlelerin hangisinde tırnak işareti (“ ”) gereksiz kullanılmıştır?

- A) “Buraya bir daha gelmeyeceğini” söyledi.
- B) Atatürk: “Yurtta barış, dünyada barış” demiştir.
- C) Yaşlı adam bize: “Ağaç dikin ki mutlu olalım.” dedi.
- D) Öğretmen: “Çok çalışmanız gerekiyor.” dedi.

EK II.
NOKTALAMA İŞARETLERİ GENEL TEST

1) Aşağıdaki tarihlerden hangisinin yazımı doğrudur?

- A) 18-11-2004 B) 18/11/2004
C) 18.11.2004 D) 18,11,2004

2) “Neslihan yıkandı() tarandı() gözlüklerini taktı() okulun yolunu tuttu.” cümlesinde parantezle gösterilen yerlere sırasıyla hangi noktalama işaretleri konulmalıdır?

- A) (.) , (.) , (.) B) (,) , (,) , (;)
C) (;) , (;) , (,) D) (,) , (,) , (,)

3) “Fransa, İngiltere, İtalya () Paris, Londra, Roma önemli ülke ve başkentlerdendir.” cümlesinde parantezle belirtilen yere hangi noktalama işareti konulmalıdır?

- A) . B) ;
C) : D) ...

4) Öğretmenimiz bize() “Neden geciktiniz?” dedi. cümlesinde parantezle gösterilen yere hangi noktalama işareti konulmalıdır?

- A) : B) !
C) ... D) .

5) Aşağıdaki cümlelerden hangisinin sonuna getirilen üç nokta (...) doğru olarak kullanılmıştır?

- A) Bugün çarşıdan hangi kitabı aldım...
B) Yarın yağmur yağacakmış...
C) Yaptığı yemekleri çok sevdim: dolma, pilav, karnıyarık...
D) Her zaman güzel bir evimin olmasını istedim...

6) Aşağıdaki cümlelerden hangisinin sonuna soru işareti (?) konamaz?

- A) Bu kâğıtların nereden geldiğini bilmiyorum
B) Sizin evin kapısı hangi renkte
C) Dün gelenlerin hangisi senin kardeşindi
D) Gelen kimmiş

7) Aşağıdakilerden hangisi noktalama bakımından doğrudur?

- A) Ey Türk Gençliği. B) Ey Türk Gençliği...
C) Ey Türk Gençliği, D) Ey Türk Gençliği!

8) Bir metin içinde başkasından aktarılan yazı ya da sözleri belirtmek için kullanılan noktalama işareti aşağıdakilerden hangisidir?

- A) “ ” B) ...
C) ; D) !

9) Aşağıdaki cümlelerin hangisinde tırnak işareti (“ ”) gereksiz kullanılmıştır?

- A) “İşte o zaman yolumuz ayrılıyor” demektir.
B) Bana: “Yarın gelmeyeceğim.” dedi.
C) Babam bize: “Bir işi yapmadan önce iyice düşünün.” derdi.
D) Yazar bu makalesinde “aşk” konusunu ele almış.

10) Aşağıdaki cümlelerin hangisinin sonuna ünlem işareti (!) konulmalıdır?

- A) Arkadaşının dişi mi ağrıyor B) Kahraman ırkıma bir gül
C) Bütün gün yağmur yağdı D) Neden baloya katılmadın

11) Soru bildiren cümlelerden sonra aşağıdaki noktalama işaretlerinden hangisi kullanılır?

- A) . B) ...
C) ? D) !

12) Herhangi bir nedenle bitmemiş bir cümlenin sonuna aşağıdaki noktalama işaretlerinden hangisi konur?

- A) ... B) ?
C) ! D) ;

13) Aşağıdaki cümlelerin hangisinde iki nokta (:) doğru kullanılmıştır?

- A) Nereye gideceğini bilmiyordu: Sığacak bir kapısı yoktu.
B) Derler ki: Emirler Çeşmesi, Karaca'nın sazına uyup coşmuştu.
C) Yeni bir ad verdiler Hasan'a: Karaca.
D) Masanın altına uzandı: Çatalı yerden aldı.

22) Cümlenin bitmediğini, örneklerin devam edebileceğini gösteren noktalama işareti aşağıdakilerden hangisidir?

- A) . B) ;
C) ... D) :

23) Bir bilginin kesin olmadığını, bilinmediğini ya da bu bilgiden kuşku duyulduğunu parantez içindeki noktalama işaretlerinden hangisi gösterir?

- A) (.) B) (;)
C) (...) D) (?)

24) Aşağıdaki cümlelerin hangisinde tırnak işareti (“ ”) gereksiz kullanılmıştır?

- A) “Buraya bir daha gelmeyeceğini” söyledi.
B) Atatürk: “Yurtta barış, dünyada barış” demiştir.
C) Yaşlı adam bize: “Ağaç diki ki mutlu olasınız.” dedi.
D) Öğretmen: “Çok çalışmanız gerekiyor.” dedi.

25) Aşağıdaki cümlelerin hangisinin sonuna ünlem işareti (!) konulmalıdır?

- A) Ağaçlar yapraklarını çoğu zaman sonbaharda döker
B) Masadaki kitapları getiriver
C) Soruyu nasıl da yapamadım
D) Müzik dinlemeyi mi çok seversin

26) Aşağıdaki cümlelerin hangisinde virgülün (,) kaldırılması anlam değişikliğine neden olur?

- A) İhtiyarlar, gençleri anlamıyorlar.
B) İhtiyar, adamdan yardım istedi.
C) İhtiyar, hiç gülmezdi.
D) İhtiyar, oralı bile olmadı.

27) Aşağıdaki cümlelerin hangisinde iki nokta (:) doğru kullanılmıştır?

- A) Madem ki: şu dükkândan içeriye girdin.
B) Senelerden beri yapmadığım şeyi yaptım: Süt içtim.
C) Yeter artık: Gel buraya.
D) Senelerden beri ne süt içtim: ne de erken uyandım.

28) Aşağıdaki durumlardan hangisinde tırnak işareti (“ ”) kullanılır?

- A) Satır sonunda sözcükleri ayırmak için
B) Özel isimlerden sonra gelen çekim eklerini ayırmada
C) Bir metinde başkasından aktarılan söz ya da yazıları belirtmede
D) Soru bildiren cümlelerden sonra

35) Aşağıdaki cümlelerden hangisinde noktalı virgül (;) yanlış kullanılmıştır?

- A) O, sınıfını rahatça geçiyordu; çünkü düzenli çalışıyordu.
- B) Zengin değillerdi; ama mutlu bir hayatları vardı.
- C) Yazılardan bir kısmı sohbet, fıkra; bir kısmı hikâye, romandı.
- D) Bütün insanlar; başarılı olmak için çalışmalıdır.

36) Aşağıdaki cümlelerin hangisinde tırnak işareti (“ ”) gereksiz kullanılmıştır?

- A) Bir yazar: “Kitap bizi avuttuğu gibi yüceltir de.” diyor.
- B) Bir çiftçi söz aldı: “Bize ne yapacağımızı söyle.” dedi.
- C) “Buraya her gün geldiğini” söyledi.
- D) “Bu havada yola çıkılmaz.” deyip duruyordu adam.

37) “Ali() Mehmet() Ayşe ve Aylin yarın doğum günü partisine gidecekler.” cümlesinde parantezle gösterilen yerlere sırasıyla hangi noktalama işaretleri konulmalıdır?

- A) (;) , (;)
- B) (,) , (;)
- C) (,) , (,)
- D) (;) , (,)

38) Aşağıdaki cümlelerin hangisinden sonra soru işareti (?) kullanılmalıdır?

- A) Çok güzel bir yerde yaşıyorum
- B) Bilgisayarlarınız gelmiş mi
- C) Sende de vefa yokmuş
- D) Hep güzel günler istedim

39) Aşağıdaki cümlelerden hangisinde iki nokta (:) yerinde kullanılmamıştır?

- A) Onun tek bir dostu vardı: Ahmet.
- B) Anladım ki: Burada istenmiyorum.
- C) İki dersi çok iyi bilirim: Türkçe ve Tarih.
- D) Sonunda şunu hissettim: Ben yalnız daha mutluyum.

40) Aşağıda verilen ünlem işaretinin kullanım alanlarından hangisi yanlıştır?

- A) Ünlem anlamı taşıyan sözcüklerden sonra kullanılır.
- B) Ünlem anlamı taşıyan cümlelerden sonra kullanılır.
- C) Satır sonunda sözcükleri ayırmak için kullanılır.
- D) Sevinç, coşku vb. duyguları dile getiren cümlelerin sonuna konulur.

EK III.
NOKTALAMA İŞARETLERİ KONULMAMIŞ METİN

TEKME

Biz erik ağacının üstündeydik o sırada Ben ve İnci Hangimiz üst dala
yetişecektik Tırmanırken benim tuttuğum dallar kopmuştu Bir sıçrayışta yukarı
tırmanıvermişti İnci Koca erikleri kafama atıyordu Al tut ye diye Kıpırdamıyordum
Düştüm düşeceğim Hiç sevmezdim ağaca çıkmayı Dallara tutunarak sesin geldiği yöne
başımı çevirdim ve seslendim Ne oluyor orada İnci birden bağırmaya başladı
Vurdu vurdu kediye vurdu Koşsana koşsana

Birden atlamak istedim ağaçtan ama yapamadım Kaya kaya indim Elime
ince dallar battı İnci daha çabuk başardı bu işi Birden hop diye atladı Eve
doğru koştum İnci de arkam sıra

Canavar canavar diyerek başladı ağlamaya Dayanamadı içeri koştı Karşı
karşıya idik Selim ve ben ben ve Selim İki çocuk iki arkadaş Ne oldu Selim
dedim Neden neden Hiç dedi Hiç

EK IV.
DİKTE ETTİRİLEN METİN

BURASI TÜRKİYE

Çocukluk arkadaşım Mehmet, Almanya, Fransa, Belçika; Roma, Prag, Madrid gibi ülkelerde ve şehirlerde on yıl çalıştıktan sonra Türkiye'ye yeni dönmüş; ancak fazla parası olmadığından küçük bir otomobil onarım atölyesi açmıştı. Atölyenin önünden geçerken "Hayırlı olsun." demek için ayaküstü uğramak istedim. İçeri girdim: "Mehmet Usta yok mu?" diye sordum.

...

Mehmet, atölyesinde onarım için bekleyen otomobillerin arasından beni görmüş; ellerindeki yağ lekelerini silerek bana doğru geliyordu: "Neden içeri gelmiyorsun?" dedi.

...

Tuvalete gideceksen oraya gidersin. Çay mı kahve mi çeker gönlün, onu içersin ve...

...

Saatime baktım. Oooo! Bir saat bir çeyrektir laflıyoruz Mehmet'le.